

«Se prorroga por treinta días más, a partir del 28 de los corrientes, el estado de guerra decretado en 28 de junio próximo pasado en Barcelona y su provincia.»

«Gaceta de Madrid», 29 de juliol de 1935.

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

El conflicte italo-etíop

Deixant de banda problemes europeus que negligits no poden sinó agreujar-se, l'atenció de les cancelleries dels grans països està exclusivament decantada, en aquests moments, al conflicte italo-etíop. Les nacions petites i mitjanes es veuen impotents per a resoldre les qüestions que els interessin — i basta citar l'exemple de l'arranjament de la Conca Danubiana —, la qual cosa ens demostra una vegada més que el democràtic principi de la igualtat de tots, establert solemnement a Versailes, ha quedat en teo-

Anglaterra vol acudir ara a la S. de les N. que ella ha ajudat a inutilitzar. Potser encara hi seria a temps si l'actitud fos sincera. Però hi ha la impressió, bastant fundada, que el dia de demà, quan els seus interessos no estiguin en joc, tornarà a la seva política acostumada, pactant amb el diable si convé.

La crisi actual de la política internacional, per tot el que acabem de dir, feia temps que es preveia. L'organització jurídica de les relacions entre els pobles s'ha d'accep-

Els Dijous — Blancs

ELVIRA

Després d'haver sopat amb la família de la seva germana casada, Elvira sortí al balcó de l'hotel, comptà els llums que hi havia fins a la Piscina i els automòbils que s'hi dirigien, es digué:

—No, no hi vaig!

De les vil·les immediates, eixien damiselles en mantó de Manila i tènues abrics tres-quarts, noies de la primera volada amb una gran quantitat d'illusió als ulls i una cadència vigorosa al cos. Els joves que les acompanyaven tenien, tots, un tipus esportiu, amb vestimenta més aviat negligida, però pentinats llustrosament.

Un crit s'elevà de la vorera estant:

—Elvira, encara no baixes? Mira que no trobarem ni un seient buit...

Arrossegada pels seus familiars, més que no pas per la pròpia voluntat, Elvira es donà quatre tocs a la toaleta i descendí ràpidament. El cunyat ja tenia la mà al volant del Packard i, impacient, exclamà:

—Aquestes dones no acaben mai!

Les parelles de serrentes i xofers renovaven, al llarg del Pinar, llurs idíl·lics nocturns dins un ambient llibertí i als bancs de pedra del passeig les siluetes dels enamorats difícilment es podien destriar, àdhuc a la claror argentada de la lluna generosa.

La gent reposada refrescava al Brollador, una mica esverada de veure convertit el pèlag circular en una pista de ball. En uns terrenys en venda, el velàrium del circ equestre s'inflava, ajustat per un cinquè de bombetes elèctriques de colors i un pallàs enfarinat proclamava, al ritme d'un timbal, les gràcies infinites de les amazones i els exercicis perillosos dels equilibristes.

Elvira petjà l'entrada de la Piscina just al moment en què l'orquestrina atacava el vals de Sammy Lerner: l'im Popeye the sailor man... i al punt que els balladors iniciaven damunt l'asfalt un pas lliquisol. Gairebé totes les balladores mostraven l'esquena colrada i acusaven unes anques fermes sota el tussor emmollit.

Gens escandalitzada, Elvira pensà en el que ella i la seva colla havien arribat a fer altres temporades i filava aquell recó de la veranda, mig celat per l'ombra que l'edifici del casino projectava, on en un nit buidaren una caixa d'ampolles de xampany i paquets de cigarrets innombrables, amb un epíleg matinal de basques i conduccions a domicili. Però ara, les amigues i els amics no hi eren, perquè tots havien caigut en la temptació de maridar-se. Precisament, poques hores abans, una postal de Venècia li féu assaborir, a distància, la mel nupcial de la darrera esposada, en un francès exquisit de col·legiala:

«Nous demeurons dans un paradis d'une beauté insurmontable. Mon Byron ne connaît pas l'agacement ni le moindre moment de chagrin.»

Per torna, els músics reprenien ballables moderns i els mots que els illustraven semblaven una fonya: Two cigarettes in the dark...

El cunyat, fent un tour de force, li oferí el braç, però ella declinà l'ofertament.

—Ai, no, tu; no veus que totes les que ballen són colometes de quinze anys.

—Doncs, per què hem vingut? Si la festa s'ha fet per tu!

—He ballat tant! I, a més, no t'has adonat d'aquell... amb la seva fulana? Quin atreviment de venir a plantar-me-la als nassos! Anem, anem.

Novament a la cambra de l'hotel, Elvira es lliurà a la visió aturada del mar i se li ocorregué que, a trenc d'onada, desfilaven, amb un minúscul slip, tots els seus ex-pretendents menyspreats: el de la mirada bovina, el bifi, el quequejador—notablement millorats per la recança.

S.

MIRADOR INDISCRET

Si fos veritat...

Si fos veritat, tindria gràcia, però assegurem que són males volences d'un reporter del Ciero.

Aquest conta a qui vol escoltar-lo que, en la visita que es féu dies passats a les noves casernes de Pedralbes, un personatge digué que «ara ja no era un sacrifici haver de servir el rei».

De totes maneres, ho expliquem perquè hi trobem gràcia... i versemblança.

El lloc d'on no es surt mai

El duel Jaumar-Roda Ventura amb motiu de la revisió dels nomenaments suposats arbitraris o ilegals d'empleats de l'Ajuntament sembla que entrarà aviat en una fase de solució.

I, naturalment, tots els empleats restaran al seu lloc. El lloc que per a alguns és, com tothom sap, a la finestra de caixa, un dia al mes, a l'hora del cobrament de la nòmina.

Perquè, és el que deia un dia cert funcionari que en altres temps tingué certa popularitat dintre el ram de les lletres:

—Desenganyeu-vos: de presidi, se'n pot sortir, però... el que és de l'Ajuntament!

El valor de les aparences

Entra a la Maison Dorée En Dalmat Costa fumant-se un cigar de proporcions gairebé deshonestes.

Un amic li diu, amantent:

—Dalmat, Dalmat, no et fumis aquests pursos al davant de la gent!

—Per què?—exclama el cap de cerimonial del Parlament de Catalunya.

—Perquè no ens daran mai l'amnistia.

Els que fan catúfols

La mort de Mme. Hanau ens duu a la memòria aquell *quid pro quo* recollit en una oficina municipal quan l'afer famós de la Gazette du Franc:

—Crec que En Rovira i Virgili hi està embolicat...

El funcionari municipal que va sentir això es va quedar esbalait. A l'últim se li va acudir que el seu interlocutor, en sentir parlar de l'Hanau (pronunciació catalana), se li associava la idea de La Nau, diari que aleshores sortia, dirigit per En Rovira i Virgili...

Plagasitat i carlisme

Els carlins de la Rambla de Catalunya, per Sant Jaume, fan un vaitot, a costelles de la paciència dels veïns d'aquella pacífica via. No contents, però, amb les expansions pròpies d'una revetlla, armaren als darres un xivarri irresistible parodiant cançons catalanes i, estrefant els brams d'ase, es passaren bona estona cridant:

Sarró d'alfalls,
animals de l'estable,
sarró d'alfalls.

Un veí tenia la galleda a punt, però el seu fill li agafà el braç:

—Deixeu-los estar; no veieu que tenen vara alta!

Regionalisme «bien entendido»

Un grupet, que feia un gran consum d'orxata, entonava aquesta mena de gori-gori, segurament per justificar que ells també són autonomistes:

—El Estatuto...

—Perduto.

—Qui l'ha trovat?

—Mi gato!

Toast infortunat

En un incís de la barrila, un requeté brindà per la longevitat de «Don Alfonso-Carlos», però un alfonso a seques l'agafà pel mot:

—Si ahora ya chochea, no te digo yo lo que hará dentro de un par de años!

El que paga és el veritable comte

A orelles del comte de Vallengano, president del Círculo Tradicionalista, arribaren queixes per la cridòria infamant de la seva gent, i l'endemà convocà els més destacats tabolaires per tal de reconvenir-los:

—Ya comprenderán ustedes que esas algarabias son impropias de un círculo político respetable... y que, en fin, me están ustedes comprometiendo.

—No se apure el señor conde. Si se empeña en dimitir, el señor Bau le substituirá con más comprensión y más largueza...—s'atreïren a contestar-li els insaciables de ximpleries i pessetes.

El més viu

No tot, però, són alegries per als carlins, tota vegada que han perdut un element molt bo que, ultra participar en els mitings com a *vedette*, servia de ganxo de les senyores tardorals: René Llanas de Niubó, el qual ha aconseguit el càrrec de «Secretario General del Sindicato Libre».

—Qué quieres que te diga; eso de tener que estar a las órdenes del famoso Sales...—murmurava un ex-collega.

—Sí, sí; pero de invitado pasará a anfitrión—replicà un altre.

Ens explicarem

Aquesta rèplica no tindria sentit per a la majoria de lectors si no els expliquéssim que una de les ocupacions del diví René Llanas de Niubó havia estat fins ara menjar gairebé sempre de convidat a casa de les solterones del partit. Els diàlegs telefònics corrien així:

—Hablo con René, verdad? Pues esta noche te esperamos a cenar.

—Impossible; lo siento en el alma! Ya estoy comprometido de, a lo menos, hace ocho días... En todo caso, habría de ser mañana; pero comida, cena, tampoco puede ser; reservada a las de Rodríguez-Pérez...

—Bien, bien; tendrás ternera mechada y pie de pescado a la inglesa.

—Qué rica!

Periodistes o «botones»?

Quan, darrerament, l'autoritat militar decidí que les informacions que es donaven als periodistes a la Prefectura de Policia fossin facilitades al Palau de la Quarta Divisió, va trametre als diaris unes ratlles advertint-ho.

Deien les ratlles que les notes de premsa serien facilitades, a l'esmentat Palau, a los encargados de recogerlas.

Ja no es parlava de periodistes... Per primera vegada, d'una manera oficial, se'ls considerava com a senzills botones.

Ni al Sepu

A l'Associació de Funcionaris de la Generalitat hi ha dues dutxes.

El *Butlletí* de l'Associació ho fa saber als associats en aquests termes:

«Un corredor llarg. A l'extrem, una porteta. Empenyeu lleugerament aquesta porta i us trobareu en una peça d'uns 6 metres quadrats. Aquesta peça, quadrangular, dividida mentalment en dues, paral·lelament als costats curts. El quadrilàter que cau a l'esquerra partit en dos per un embà. Aquests dos petits departaments són les dues dutxes que acabem d'inaugurar. El quadrilàter restant, de la dreta, és el vestuari. El color d'aquesta cambra de dutxes és d'un blanc de cigne. Us hi trobeu bé.

L'anhel dels funcionaris ha pres una forma corporia. Hem muntat dues dutxes. L'aigua, agradable en aquest temps, us convida a deixar-la caure cos avall. Us decidireu a prendre dutxes a l'Associació; ho tenim per descomptat. Demanareu una tovallola especial. Després de les vostres ablucions, purificats per l'aigua, la vostra línia elegant l'embolcallareu amb aquesta tovallola d'uns dos metres de llarg, com la túnica d'un patrici.

I tot plegat, per... 30 cèntims!»

Un que va errat d'osques

El senyor Ludovic Naudeau, des d'un diari de Marsella, s'ha indignat perquè gairebé tothom que s'ha ocupat del procés contra miss Joan Warner, la dansarina nua, de la qual parlàvem en el número passat, s'ho ha pres pel cantó còmic. Deixant de banda la seva indignació, recollim això del seu article:

«Francis Carco ha dit, veridicament, que a Espanya hi ha ballarines nues que causarien escàndol a França. Però afegim que l'element catòlic espanyol, tan important, deplora aquestes exhibicions que el règim monàrquic no permetia.»

Com que de les coses d'aquí en sabem una mica més que el senyor Naudeau, hem de fer constar que, com sap tothom, les exhibicions de certs music-halls del Paral·lel no conegueren mai tanta intensitat com en certes èpoques de la monarquia.

Dels bons temps del petit dret

Ha mort l'Amparito Medina, xamosa ballarina i cantatriu que, en els temps glorio-

Artilleria abissínia a Addis Abeba

ria. Continuen—i hi continuaran llarg temps—essent els governs dels grans països els arbitres de la situació.

La qüestió italo-etíop ha entrat en una fase de gravetat excepcional. Ara la qüestió és portada novament a la S. de les N., i l'existència d'aquest organisme coneix un greu perill.

Decididament, la diplomàcia contemporània — especialment l'anglesa —, en comptes de simplificar i resoldre les qüestions, les embolica i dificulta.

El conflicte italo-etíop, per la causa veritable — i no l'aparent — que l'ha provocat, és certament odiós i ha d'ésser generalment deplorat.

Cal reconèixer que Mussolini ha jugat una mala carta, i a més a més l'ha jugada tan malament com ha sabut. Això, naturalment, no seria de doldre per tal com el possible fracàs de Mussolini a Etiòpia per representar la fi del feixisme; el lamentable és que aquesta fi seria per un fracàs els efectes del qual sofriria tota la nació italiana.

Ara que cal reconèixer que Anglaterra no ha intervingut de millor manera. Anglaterra ha volgut obrar tota sola — com ja féu en la qüestió dels acords navals estipulats el 18 de juny amb el Reich —, i, per no tenir en compte la psicologia dels altres, no ha fet més que embolicar la troca i minvar les possibilitats de conciliació.

Especialment després dels acords de Stresa, amb els quals s'havia format una veritable entesa anglo-franco-italiana, el govern de Londres hauria obrat més prudentment — i obtenint millors resultats — si hagués afegit la seva obra a la del govern francès.

Sembla que a Londres s'ha treballat molt a fi de decidir els francesos a posar-se al seu costat per a obstaculitzar enèrgicament l'acció italiana a l'Àfrica Oriental. L'ambaixador d'Anglaterra a París, Clerk, ha fet moltes visites a Laval, i Hoare ha rebut sovint Colin, representant de França a Londres. Però els francesos s'han resistit; resòlts, d'una banda, a mantenir l'entesa amb la Gran Bretanya, no poden oblidar tampoc que és per la política poc clara d'Anglaterra que han hagut de pactar amb el feixisme, amb el qual avui se'ls vol fer rompre.

No vol dir això que França es desinteressi del conflicte o estigui, obertament o secretament, al costat d'Itàlia, car si Anglaterra té interessos a l'Àfrica Oriental, França també n'hi té. Però l'acció diplomàtica francesa es descabdella amb traça per a no ferir l'extremada susceptibilitat italiana.

També cal dir alguna cosa del Japó; però, tot i reconeixent que el perill groc és més greu del que es creu a Europa, tenim per exagerades les notícies sobre la intervenció japonesa en el conflicte, com tenim per poc versemblant la notícia d'una aliança militar antinipònica que existiria entre Itàlia i Rússia.

El mal de tot ve d'haver abandonat els principis en què es basa el Pacte de la S. de les N. Desfet el trio Briand-Chamberlain-Stresemann, no s'ha fet en aquests darrers anys sinó minar els fonaments de la institució ginebrina.

Enfront de la concepció francesa de buscar una ordenació jurídica general per a resoldre els conflictes internacionals, s'ha alçat la concepció anglesa, oportunista, d'obrar segons el moment, prescindint d'una concepció general dels problemes plantejats. L'acció continuada de la tesi anglesa ha tingut com resultat la lenta destrucció de la S. de les N., i per bé que, en sentir ferits els seus interessos, Anglaterra acudi a Ginebra, li serà molt difícil remuntar l'obra destructiva que ha portat a cap aquests anys, permetent totes les piruetes al feixisme italià i al nacional-socialisme alemany, que són concepcions polítiques totalment contràries a l'esperit de la S. de les N.

«NCEUD DE VIPERES»

sos del cuplet frívol, assoli una gran popularitat. Que fos un xic gravada no restava res a l'encís de la seva carona, més aviat al contrari.

Era, darrerament, professora de ball a Madrid. Els temps dels seus triomfs eren ja un xic llunyans. Com els dels autors (?) que li escriven lletres, la tornada d'una de les quals deia així:

*En Valencia nació mi madre,
en Valencia he nacido yo;
casi todos los valencianos
son de Valencia o su región...*

que va fer exclamar a un escriptor que llavors freqüentava el desaparegut Alcázar Espanyol:

—No hi ha dret!
—Però hi ha petit dret—li respongué un altre autor (?) de cuplets també traspasat, el celeberrim Gordito.

Ja ho crec que hi havia petit dret! L'autor d'aquell deplorable cuplet, quan l'Amparito Medina, avisada per algú, es va decidir a retirar-lo del seu repertori, havia cobrat ja, a les liquidacions de la Societat d'Autors, més de mil pessetes!

Sentís, no val a badar!

La ploma de l'amic Sentís agafa de vegades una empena perillosa. Fa uns dies publicava a *L'Instant* un reportatge sobre coses de Portugal i deia que els portuguesos posseïen un vaixell de guerra batejat *Terror os Mares*, ho deia i ho repetia una dotzena de vegades, i això no pot ésser cert, ni ho és.

No pot ésser cert perquè, en tot cas, el vaixell es diria *Terror dos Mares* (és a dir: *Terror dels Mares*) i no *Terror os Mares* (és a dir: *Terror els Mares*), si hem de creure, com sembla natural, que a Portugal saben el portugués.

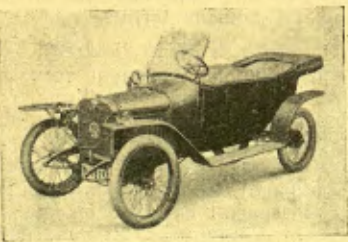
El que sembla cert és que els portuguesos tenien, o tenen encara, un vaixell anomenat *Vasco de Gama*, i el poble, en veure la seva gran patxoca, li aplicà el sobrenom de *Terror dos Mares*, però no és que el vaixell se'n digués. És més, si l'amic Sentís vol ampliar els seus coneixements referent a les portugueses, hi afegirem el fet que quan el *Vasco de Gama* disparava una andanada, els portuguesos, emocionats, deien: «*Não tremes, terra!*», i aquell dia no dinaven ni sopaven...

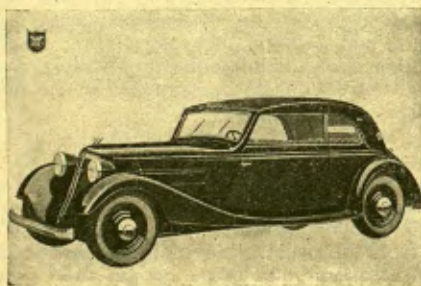
WANDERER
1835

WANDERER
1911

WANDERER
1935

50 anys d'experiència donen una plena garantia

Agents:

Automòbils, S. A.
CORSEGA, 302-304

PEL QUE POGUES ESSER

A Barcelona es preocupen de la guerra química

Diuen els rebuscadors que la guerra química va fer la seva primera aparició cap allà l'any 404 abans de Jesucrist, al siti de Platea, on els sitiadors cremaven al peu de les muralles fustes untades amb sofre i quitrà.

Des d'aquesta data fins al 22 d'abril de 1915 (després de Jesucrist) en què l'exèrcit

en llur majoria no es trobin en aquest estat físic; però l'ús ha consagrat aquesta denominació així com la de gasos per als individus víctimes de llur acció.

Els americans classifiquen els gasos per llur acció fisiològica en: irritants pulmonars, estornutatoris, vesicants, tòxics del sistema nerviós, tòxics de la sang.

Exercicis amb màscara contra els gasos, a Alemanya

alemany usà la bertolita, a base de clor, que escampant en l'aire en la proporció del mig per mil ocasiona una plasmòlisi que fa perdre llurs fulles als vegetals en menys de dues hores, la química al servei de la guerra ha progressat molt més en sentit ofensiu que no pas defensiu.

Aquí, entre nosaltres, els estralls de la guerra química — que només ens van arribar per referències — es pot dir que no interessaven ningú.

Però, perquè no sigui dit que no tenim de tot, pel setembre de 1933, un metge català, el Dr. Francesc Bergós-Ribalta, va començar a interessar-se per aquest tema. Va llegir un treball a l'Institut Médico-Farmacèutic sobre *Aspectes mèdics de la guerra química*, on, palesant una erudició del tema desacomunada, va estudiar els antecedents de la química al servei de la destrucció i va detallar els principals cossos químics emprats en la darrera conflagració.

Segons el conferenciant, la guerra química potser és més vella que la química mateixa.

A més a més de la dada abans referida, el conferenciant en recull d'altres:

Eneas, 360 a. de J. C., parla d'una substància de fàcil ignició i difícilment extingible.

El foc grec es diu que fou inventat per Kalinicos l'any 660, però probablement ja fou utilitzat en èpoques anteriors, en els temps de Constantí, i consistia en una barreja de sofre, carbó i alguna substància novica.

A Espanya, Sartori feia galopar la seva cavalleria sobre pistes de cendra i pols de tòxics (principalment antimoni i sofre), a fi que les partícules que volaven anessin al camp enemic.

En l'Edat mitjana es llançaven vapors de biòxid sulfurós, carbó i calç.

Hassan Abraham assenyalava fórmules diverses que foren usades per les nacions europees contra els turcs i els corsaris.

Duprès proposà a Lluís XV de França un líquid anomenat infernal que, segons l'autor, posava fora de combat els que sofrien la seva acció.

Napoleó es negà a usar projectils carregats d'àcid cianhídric, com li havia proposat un químic anglès.

La conducta del general Pellissier, usant, en 1845, productes tòxics contra les tribus d'Abad Ría, ocasionà una protesta de la Cambra francesa exigint que el general fos rellevat del seu càrrec.

El govern anglès no acceptà la proposició de lord Demdonald, de rendir Sebastopol, en la guerra de Crimea, amb gasos produïts cremant 500 tones de sofre i 2.000 de coc.

En 1870, un apotecari alemany proposà la veratrina com estornutatori.

Quan la guerra europea, es va prescindir dels convenis internacionals de La Haia de 1864, 1907 i 1912, que rebutjaven en absolut l'ús de gasos nocius i compostos capaços de produir explosió o incendi, tant en camps de batalla com en les poblacions civils.

I d'aleshores ençà, la perfecció dels mitjans de destrucció no ha fet més que augmentar en el silenci dels laboratoris, trencat de vegades per una formidable explosió com la recent de Reinsdorf.

I al cap d'una vintena d'anys d'haver tingut lloc la guerra més vasta de la història, la pau d'Europa torna a estar penjada d'un fil, com si no hagués servit d'exemple l'horror d'aquells quatre anys, que no serà res al costat dels que els homes dels nostres dies són capaços de realitzar.

La tenacitat, gairebé l'obsessió d'un metge català, manifestada sovint davant auditoris reduïts o inadequats, ha culminat ara en la «Lliga protectora de la població civil contra els atacs de la guerra química», idea del Dr. Bergós-Ribalta i posada sota els auspicis de l'Associació d'Enginyers i Tècnics de Catalunya.

Segons el seu iniciador i fundador, les primeres activitats de la Lliga hauran d'ésser preventives contra els elements químics coneguts, perquè, com és natural, per ara no hi ha res a fer contra els que romanen secrets en el fons dels laboratoris, com no sigui estar més o menys preparats amb una base moral i de disciplina i d'organització.

Tots els productes emprats en la guerra química són anomenats gasos, per bé que

D'altres els classifiquen en: tòxics respiratoris i nerviosos; asfixiants o irrespirables, que s'apoderen de l'oxigen atmosfèric; irritants, lacrimògens, estornutatoris i vesicants, d'acció específica sobre les glàndules i els teixits.

I encara s'ha proposat una altra classificació, més ambigua: persistents, de gran

Infermeres angleses desfilant, amb màscara contra els gasos, a Aldershot

penetració, però de debil concentració; no penetrants, els més tòxics; irritants.

De fet, no hi ha cap gas que tingui una acció única, exclusiva i específica, sobre un sistema o teixit i sigui innoce per a la resta de l'organisme.

Al grup dels gasos irritants, o sigui que llur acció primordial és la irritativa, pertanyen el clor, el brom, el gas sulfurós, l'àcid hiponítric. Els efectes irritants i corrosius del clor sobre les vies respiratòries són eficaçment combatuts amb la careta, i àdhuc amb la tira de roba xopada d'hiposulfit de sosa posada a la boca. L'evacuació de la zona gasada i respirar aire pur és la primera mesura de tractament contra els efectes del clor. Els altres del mateix grup: el brom, lacrimògen; el gas sulfurós, sufocant i poc càustic, etc., no tenen tanta importància com el clor.

Els principals gasos tòxics són l'òxid de carbon i l'àcid cianhídric. Aquest darrer és altament tòxic, d'acció caracteritzada per dolors vius sobretot a la regió cervical, respiració dificultosa, espasmes musculars que recorden els tetànics. Per a combatre els seus efectes, hom recomana la respiració artificial, sagnia, tònics cardíacs, faradització i galvanització.

El grup de gasos mixtos és compost pel fòsgen, clorur de carbonil o oxicleur de carbon.

L'exercici muscular actiu, tant durant l'estada en la zona tòxica com durant el tractament i convalescència, és altament perjudicial, cosa que es comprèn si es té en compte que l'intoxicat sofreix una minva de les resistències orgàniques, i la producció de toxines durant l'exercici pot provocar miocarditis i altres malalties agudíssimes. A més a més, com que el volum de l'aire inspirat augmenta durant l'exercici, es comprèn la necessitat d'un repòs absolut. D'aquesta necessitat neix la inhumana tàctica de fer seguir el llançament de fòsgen d'un prolongat bombardeig, obligant les tropes contràries a una gran mobilització i dificultant l'evacuació dels intoxicats.

Es recomanen les injeccions de càmfora i cafeïna, així com els preparats de digital i estrofant. Starling, en *Clinical and Therapeutic Study of War Gases*, diu que la sagnia és tan necessària com la lligadura ho és a l'hemorràgia.

Els gasos estornutatoris són generalment arsines, derivats de l'arsènic trivalent. Llur acció sobre la mucosa nasal engendra l'estornut en forma tan violenta que obliga a treure's la careta. Aconseguida aquesta finalitat, es llancen gasos tòxics per a arrodonir l'efecte.

Els gasos vesicants, com el seu nom indica, produeixen vesícules o buflores a la pell. El més important d'aquest grup és el sulfur d'etil diclorat, conegut per yperita, per haver estat utilitzat per primera vegada a la batalla d'Ypres. Fou llançat contra les

divisions colonials angleses i produí un resultat tan efectiu, que els alemanys creuen que, d'haver-lo pogut emprar abans, la sort de la lluita hauria estat una altra. Aquest atac gasós d'Ypres va inutilitzar les tropes enemigues en una extensió de més de 200 quilòmetres.

Els gasos lacrimògens tenen, també com el seu nom indica, acció preferent sobre l'aparell llagrimon i hom es protegeix d'ells amb màscara amb ulleres, preferentment de mica.

Els gasos dits laberíntics el més important és el diclorometilèter. Tenen acció estornutatòria i lacrimògena i a més produeixen formigueig a les extremitats, vertigens, trastorns dels moviments, que poden arribar a la caiguda, i fenòmens sincopals. Llur efecte s'ha volgut explicar com una reacció del nervi laberíntic davant aquesta substància.

Aquests són els principals gasos coneguts. Però això no vol dir que no n'existixin d'altres, d'existència només sospitada i sobre els quals manquen detalls que no han sortit del secret més que vagament i que, per desgràcia, un dia o altre seran coneguts.

A més a més de l'acció mèdica contra els efectes dels gasos, cal prevenir-se'n amb una disciplina i organització col·lectives.

Això darrer és la part més important que es proposa la Lliga acabada de fundar.

La tasca d'aquesta començarà amb la divulgació de coneixements sumaris com els que acabem de transcriure i per una distribució tàctica dels habitants en previsió d'un atac per gasos.

L'organització, per l'estil de la d'altres llocs del món on s'han preocupat d'aquestes coses, comprèn una distribució per cases i barris. A cada casa hi haurà un comitè de tres veïns triats entre els de més serenitat, que seran els responsables de la disciplina dels altres veïns i conduiran als refugis assenyalats prèviament sense precipitació, però també sense perdre temps. Cadascú haurà de conèixer la topografia de la

L'APERITIV

Temes estivals. — Generalment els escriptors que porten el morrió posat, construït per la ploma, la gana i la curiositat o esperit xafarder del públic, que no tenen altre remei que escriure als diaris, articles delicats, es-peternegaires, lacrimògens o trempadíssims, sobre les coses temporals i eternes, es queixen en arribar als caldejats dies de la canícula que ro passa res, que tot està aturat, que la política i la literatura locals s'han embolicat amb un barnús i juven desesperadament; aleshores, per omplir els buits dels diaris, s'inventen allò que en diem «temes estivals», que vénen a ésser una mena d'orxates de xulla manipulades amb més o menys gràcia. El lector se'n fa càrrec, i als grans autors del periodisme no els exigeix aquelles sentències sublimes ni aquell pa atapeït, substàncies i pedantíssim, rodrorió dels matins d'hivern, i de les tardes escalfades i tolerables a força de carbó, de pestilència de tabac i d'estupidesa cerebral a tota marxa.

Jo, en aquest punt de la letargia i de la manca d'interès de l'estiu, discrepo, com em molts altres punts, dels meus companys de professió, adeptes al lloc comú, generalment per inconsciència més que per marca de talent i de facultats.

A l'estiu no passa res? Està bé: ja faran el favor de dir-me què passa a l'hivern. La intel·ligència atòryinada i pecuària em dirà: A l'hivern rutilen els Parlaments i les Acadèmies, els poetes publiquen llibres magnífics, els teatres estrenen obres de corgestionada expectació, els conferenciant donen unes conferències llarguissimes i penitències en uns locals que fan olor d'espoli florit i de bigotis àcids, les senyores es posen unes pells truculentíssimes i prenen unes sensacionals, en una mitja llum rosada discretíssima que els permet riure bacallaneresca, ment, ensenyar un ull d'or, i una perla que va oscil·lant com un pèndol sobre un escot de seda, mentre s'està projectant un adulteri saborosíssim. En una paraula: els adeptes al lloc comú em diran que l'estiu deixa en suspens la vida de la gran relació ciutadana i de la gran cultura, i estant en suspens aquestes vides, el pobre periodista no té altre remei que parlar d'un arròs amb conill i fer l'eterna broma dels estiejants i dels autoctòns en els poblets d'irvasió canicular.

Jo als elegíacs insatisfets de l'estiu els diré que precisament per tot això, perquè els polítics callen, perquè els grans definidors no defineixen, perquè els grans comedidors no estremen, perquè els grans conferenciant estant a pa i aigua, perquè les grans representants de l'aristocràcia del te somiquen entre el «diu-liu» dels ànecs i les punxes d'una prunera borda, per totes aquestes coses, precisament, l'estiu és una estació magnífica, més plena d'intel·ligència i humanitat, que el fatuosíssim hivern, i la tan esperada *ventrée*, cantada per tots els cursis més ben pagats de l'època.

Es molt possible que el gran polític, que a la ciutat i amb les temperatures fresques, ha anat dosificant fins a l'exageració les llaunes més contundents, i en un clima parlatari o de club no ha fet altra cosa que intoxicar-se amb les emanacions de la pròpia vacuitat, ara, en aquests moments, víctima de la seva posició social que l'obliga a unes vacances rurals enraonades, aprer-tres o quatre coses útils i essencials, contemplat la forma grassa, viva, onduant i tivant d'un porc, que amb uns ulls clars, minúsculs i aporinats li explica clarament que la cansalada d'un porc pesa més en el fatal registre de la història que tota la seva ciència política.

Es molt possible, també, que la gran senyora de les pells i de l'ullal d'or, confinada a unes anònimes tomaqueres, perquè precisament no és or tot el que llum, en sentir-se l'esquena sagaçment fiblonada per un mosquit i en aspirar les olors sencers i sòlides dels conreus, es veurà una mica deprimida, una mica vexada i comperdrà, si més no en un íntim moment de lucidesa, la mesura de la seva anatomia i del seu esperit. L'estiu, en certa manera, actuarà l'arunt d'al-gures ànimes com un càlid i inexorable delator i com un autèntic rebaixador de fums.

Les ciutats, una mica descongestionades de la gran brossa intel·lectual i política, fent aquella impúdica dormida del gosset i una mica comes enlaire, i mostrant les grans estibes de pell suada, les samarretes horridament comercials i els llavis que només pensen en l'orxata, donen a la persona una punta sensible, una ascètica lligó de la vanitat i la inconsistència humanes. L'estiu té un relleu de sinceritat i fins de proccatitat, molt més dramàtic, molt més interessant, molt més suggeridor de temes, que tots els drames, tots els discursos polítics, totes les conferències, i els tes, amb conferència o serse, que es celebren a l'hivern.

I al costat d'aquesta depressió de la vàcua estupidesa cerebral dels grans escolits, l'estiu rebenta en una profusió de tomaquets, pebrots, esbergínies, cogombres, ensiams, pebrots verds i vermells, préssecs, auercoocs, melons, peres, i després el raïm, joia de totes les mitologies. La terra va perdent les verdors sentimentals i falses de la primavera, i aquí en els nostres climes, ensenya el seu color completament torrat, i la seva condició seca, no tan seca ni tan torrada però com els grans intel·lectuals i els grans polítics que no saben comprendre la gràcia d'ura llagosta de rostoll, i pensen en els discursos, llaunes sublimes, que etzivaràn a la tardor vinent amb els primers refredats i les primeres fresquetes.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telèg: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 72013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MAN-GANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUS-TRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BU-FADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOL-DADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

EN MENYS DE QUATRE ANYS

La Reforma Constitucional

La reforma constitucional proposada per la coalició radical-cedista, que governa la República des del 4 d'octubre últim, té un precedent històric remarcable que és convenient de recordar. La primera veu revisionista va sentir-se a les Corts Constituents el dia 10 d'octubre de 1931, quan encara s'estava elaborant la Llei fonamental, i amb motiu de discutir-se l'article 26, el famós article 26, al voltant del qual havia de produir-se una lluita aspra i d'incomprensió. Aquella veu era aleshores la de major significació dintre del nou règim, perquè era la del president del govern, i en la seva expressió s'assenyalava un futur perillós, que la realitat ha posat de relleu. Deia el president del govern: «Fora de la República, no; fora del govern, segons decideixin; ah! però fora de la Constitució ens imposen que hi estem», i després afegia: «I aleshores, el dia que la Constitució es reformés...»

Aquest és el problema que planteja la reforma constitucional: la lluita declarada i oberta entre els que viuen dintre de la Constitució, i els que es troben espiritualment fora d'ella.

El problema de la reforma constitucional és essencialment polític, i fóra pueril limitar el seu examen a un punt de vista jurídic. La Constitució, llei de lleis com se l'anomena, és l'expressió viva del pensament d'un poble. Per aquesta raó, el caràcter d'una comunitat política pot deduir-se fàcilment del contingut del text constitucional, que emmotlla el desenvolupament de la seva activitat social. La propietat, la família, la cultura, el treball, troben normes reguladores en la llei fonamental de l'Estat, que juntament amb les declaracions de caràcter internacional, reconeixement de la personalitat dels pobles, règim parlamentari, organització de la justícia i altres, ens donen la fesomia autèntica del que és un poble i del que aspira a ésser. L'essència íntima de les virtuts del poble està recollida en la llei primera que els governa, i a la qual ha de subjectar-se l'actuació posterior del poder legislatiu. Parlar de reforma constitucional significa obrir debat sobre el futur de l'Estat, plantejar-se de nou el destí col·lectiu i elegir els camins de la seva realització.

Problema greu, que mereix ésser reflexionat. Situació trista la d'un poble que continuament es pregunta on va, i que no sap trobar la solidaritat necessària per viure sota una mateixa Constitució.

Als tres anys de vida, la Constitució de la República de 9 de desembre de 1931 era sotmesa a una anàlisi demolidora, i s'incorporava la seva reforma a l'actuació governamental. El fonament de la reforma, pels seus defensors, era l'afirmació que l'actual règim constitucional no respon a la manera d'ésser pròpia del poble. Davant d'aquesta actitud, continuament repetida, hom pensa en aquelles glorioloses Corts Constituents, nascudes del sufragi popular i plenes de sentit republicà i d'esperit social, i neix la qüestió: és que el poble ha canviat de pensament i avui rebutja el que va aplaudir entusiasmament aleshores? No. La realitat és altra.

Dintre de la República conviuen dos sectors: un és el que el 12 d'abril, emplantant les urnes amb els seus sufragis, enderrocava un règim envilit i llençava al vol les seves esperances i anhels, enmig d'una generositat no agraïda ni reconeguda; l'altre és el que, aprofitant-se de les divisions existents entre els republicans, guanyava les majories el 19 de novembre de 1933.

El projecte de reforma constitucional, si és aprovat, posarà cada un d'aquests sectors

[4]

obtenido de las Cortes carta de naturaleza.

Tercero: Los que sin ella lleven diez años de vecindad, ganada segun la ley en cualquier pueblo de la Monarquía.

Cuarto: Los libertos desde que adquieran la libertad en las Españas.

ART. 6.

El amor de la patria es una de las principales obligaciones de todos los españoles, y asimismo el ser justos y benéficos.

ART. 7.

Todo español está obligado á ser fiel á la Constitución, obedecer las leyes, y respetar las autoridades establecidas.

ART. 8.

Tambien está obligado todo español, sin distincion alguna, á contribuir en proporcion de sus haberes para los gastos del estado.

Una pàgina de la Constitució de 1812 amb el famós article 6

enfrent de l'altre, i la voluntat popular decidirà la lluita, en favor de l'esperit republicà, generós i amarat de justícia social. Per què?

El projecte de reforma constitucional va molt més enllà del que el seu enunciat indica. No es tracta d'una reforma, sinó d'una rectificació total, d'una virada completa en el camí assenyalat a la República. És buida la Constitució dels seus principis fonamentals, per donar-li un nou contingut, que enllaci l'actual règim amb les normes i els principis d'un sistema que el poble, ple de fe, creia haver destruït el 14 d'abril de 1931.

Ni l'autonomia, ni la qüestió religiosa, ni el divorci, ni el règim de la propietat, ni l'ensenyament, ni el sistema unicameral, ni la igualtat dels diputats, ni l'amnistia, no són respectats. A les normes reguladores d'aquestes institucions se les vol privar del seu caràcter originari, limitant el seu esperit.

J. QUERO MOLARES

La prohibició de la mendicitat

Aquests dies s'ha parlat molt, amb motiu de la prohibició de la mendicitat, dels que exploten els bons sentiments de la gent demanant caritat i vivint, no tan sols amb l'esquena dreta, sinó tallant el cupó.

A la porta de l'església del Pi, demanava caritat una vella, anomenada Fermina, que va recollir més de vuit mil duros. De tant en tant, anava al banc, comprava un títol d'Amortitzable o de Deute Municipal, i així anava fent el feix.

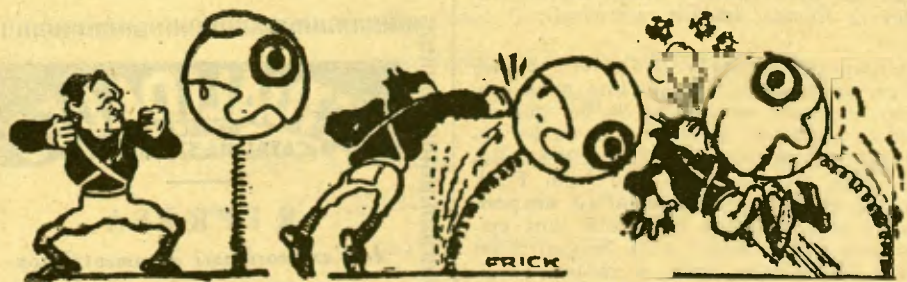
Però encara hi ha un cas més bonic. A la porta de l'església de Betlem, demanava caritat una velleta, molt neta, molt acurada, encara que anés abillada amb vestits estripats i recosits. Cada migdia, en anar a la redacció, En Burgada, director del *Diario de Barcelona*, li dava vint centims.

Un dia, En Burgada va anar a dinar a casa d'uns amics. Acostumat a menjar tard, com gairebé tots els periodistes, ell, que aquell dia hagué d'anar a dinar a casa dels seus amics a la una, sortí cap al diari molt més aviat que de costum. I, en ésser a la Ronda de Sant Antoni, va veure la velleta de cada dia, que sortia de casa i anava a travessar el carrer. L'home, amb la més gran bona fe del món, anava a acostar-se-li per a ajudar-la a traspasar cap a l'altra vorera, quan es quedà glaçat veient la velleta aturar un taxi i dir al xofer:

—A l'església de Betlem!

La velleta anava, cada tarda, després de dinar, a demanar caritat al temple del carrer del Carme, però com que vivia massa lluny, hi anava en auto!

EXERCICI FEIXISTA

Un...

dos...

tres!...

(Le Canard enchaîné, París)

Mirant a fora

Dualitat

Entre els molts cotxes que, en nombre superior als ciclistes, seguien aquests en llur volta a França, hi havia enguany el del diari comunista L'Humanité, proveït d'un altaveu, d'on sortien els ecos de la Internacional.

En una petita ciutat, l'autoritat local volgué prohibir aquest cant.

—No és pas la Internacional — van respondre els del camió —. És l'himne rus.

Historieta jueva

Lugnè-Poé, en el seu mas de Villeneuve-les-Avignon, conta que una vegada el gran actor anglès Garrick féu plorar els seus oients llegint una mitja columna d'un diari obert a l'atzar.

—Devia obrir-lo per les notícies de Borsa — exclamà Tristan Bernard.

Una definició

Al baró de Gaiffier d'Hestroy, el diplomàtic belga mort recentment, preguntava un dels seus íntims:

—Es que hi ha alguna diferència entre Etiòpia i Abissínia?

—Pels italians — va dir el diplomàtic en to de confidència —, Etiòpia és un record, mentre que Abissínia és una esperança.

Mm. Hanau i els filòsofs

La famosa Marthe Hanau, que fou un temps d'actualitat a Barcelona mitjançant el seu ex-marit Lazare Bloch, s'ha suïcidat la primera vegada que ha perdut aquella tenacitat i aquell coratge que serien realment admirables si no haguessin estat aplicats a les finances més tèrboles.

Al seu capçal, segons la premsa d'informació, tenia llibres de Montaigne, Marc Aureli i Epictet. Perquè Marthe Hanau tenia aficions filosòfiques. Una vegada va declarar a Bertrand de Jouvenel:

—Si jo fos ministre de Finances, governaria segons els principis del meu mestre.

—Qui és.

—Henri Bergson.

—!!!

Bergson és l'home que ha explicat per endavant tots els esdeveniments econòmics de la nostra època... Fins la fallida. Només ell ha comprès el paper benfactor de la fallida en una societat on els compromisos es multipliquen i s'acumulen fins que cal una gran bugada. Es guarden totes les màquines i es tiren tots els deutes a l'aigua. Aleshores els productors es senten lleugers. Això es fa gràcies a la inflació, a la desvaloració, tant és...

Entreteniments ianquis

En ocasió de les festes anuals del Carnaval del Cotó, a Memphis (Tennessee) s'organitzà un concurs: Eva era rossa o morena?

Setanta per cent dels opinants votaren que Eva era rossa, donant així la raó a Anita Loos, autora de Gentlemen prefer Blondes. Però el guanyador del concurs fou un tal A. P. Almond, que demostrà, amb cites bíbliques, que Eva era bruna, i, per tant, per al títol de Miss Eva del Carnaval del Cotó, fou triada una morena, miss Mary Brown, la qual, però, no anava vestida com Eva.

Un «cientista» té dret a danys i perjudicis?

La Christian Science, fundada en 1866— a Amèrica, naturalment —, per Mary Baker Eddy, pretén curar només amb mitjans espirituals, sobretot l'oració.

Vetagué que una científica de Long Island, Marie Lucy Steele Kirk, va ésser atropellada per un auto i va reclamar danys i perjudicis. El tribunal de primera instància, que devia estar compost de gent de bon sentit i lleugerament humorista, considerant que la religió de l'atropellada nega la realitat del dolor i dels mals, va desestimar les seves pretensions. Però la científica va apellar, i ha trobat uns nous jutges que, considerant que per a evaluar el perjudici causat a una ciutadana no s'han de tenir en compte les seves conviccions religioses, li ha assignat 750 dòlars d'indemnització.

El professor Richet i l'aviació

Fa uns quants anys, l'il·lustre fisiòleg Charles Richet va deixar sorpresos els barcelonins per la seva vivacitat física i intel·lectual a despit dels seus anys. Richet ara en té vuitanta-set i no usa altre mitjà de transport que l'avió.

—Es espatarrant—li han dit—, a la vostra edat, no tenir por de l'avió!

—Al contrari—respon el professor—, l'avió és per a la gent d'edat, perquè els queda menys temps a perdre.

BODEGA «EL NOIA»

de Sant Sadurn d'Anoia

Vins, Xampans i Misteles

SERVEI A DOMICILI

Vins de taula a 0'50, 0'60 i 0'70 pts. el litre

ENRIC GRANADOS, 95. - Telèfon 80741

UNA VEU PESSIMISTA

“El destí de les races blanques”

Després d'haver-se ensorrat uns quants imperis asiàtics, el centre de la civilització es desplaça a Europa, primer al Mediterrani i després al nord i a l'oest. Havia arribat l'hora d'Europa. La raça blanca, amb un gran sobrant d'energies, es llança a la conquesta del món, en tots els dominis: científic, literari, artístic, econòmic. El segle XIX veié aquesta supremacia total en el seu punt més elevat. Semblava que això havia de durar sempre. Potser algun esperit sagaç podia haver-se adonat de certs senyals prenunciat

pròpia Europa. Avui, tots es troben impossibilitats de seguir exercint aquest paper, i ja no sols cap país no pot comandar empreses estrangeres, sinó que es veu amb penes i treballs per a complir els seus compromisos.

Ensems que aquesta decadència material i econòmica que sofreix la raça blanca, hi ha també decadència moral. Aquell paper tutelar d'Europa sobre els altres sofreix, cada dia més, minves considerables pertot. La influència política d'Europa sobre Amè-

Cerimònia nupcial sintoista al Japó

dors de la situació actual; però la significació veritable dels senyals d'aquesta mena no sol ésser vista sinó a posteriori.

Vingué 1914 (en realitat, el segle XIX dura fins a la guerra europea). Queda delmada la població d'Europa, destruïda la riquesa acumulada, sotraguejat el fons moral i cultural patrimoni comú de la raça blanca; coses totes que en feien la mestressa del món, tuteladora de les altres races.

Però queden els Estats Units. Després de 1918, semblen els beneficiaris de la catàstrofe, llur prosperitat supera les previsions més optimistes i arriba en 1929 al seu apogeu.

La supremacia de la raça blanca haurà sols canviat de continent?

En aquell moment, esclata una crisi econòmica d'una extensió, intensitat i durada sense precedents en la història, que es fa sentir en tots els països.

La torbació material va acompanyada de la torbació moral, igualment dilatada i profunda.

La lliçó del passat permet de creure que aquesta crisi tindrà, com les altres, un caràcter cíclic. Pot tardar més o menys, però es resoldrà, diuen els esperançats. Desgraciadament, no sols no va camí de resoldre's sinó que empitjora progressivament.

Es que s'han produït una colla de fets nous amb què ningú no comptava.

Abans, el vell continent importava matèries primeres de tots els països de la terra i exportava productes manufacturats; ara, no hi ha cap país que no tendeixi a la industrialització. Europa els ha facilitat els mitjans, l'utilitatge, els tècnics; d'altra banda, el maquinisme permet la utilització d'una mà d'obra per inferior que sigui. Com diu André Siegfried, el món extraeuropeu s'utilitza, amb l'ajuda d'Europa, contra Europa mateixa. No solament se li tanquen les sortides que tenien els seus productes en els mercats de fora d'Europa, sinó que veu la producció extraeuropea començar la conquesta d'Europa.

Els savis i els artesans de l'antic Egipte guardaven gelosament entre els iniciats els secrets que els permetien de mantenir durant segles una civilització que encara admirem. Els europeus moderns, savis, artesans, comerciants i industrials, amb una generositat o una despreocupació magnífiques, han escampat arreu del món llurs lliçons i llur saber.

El progrés tècnic ha dut a la sobreproducció en tot, sense que s'hagi augmentat, en definitiva, la capacitat adquisitiva del món. Tant Europa com els Estats Units tenen una producció que no poden col·locar, les fàbriques produeixen més del que es necessita. Unes tres quartes parts de la població de la terra viuen de l'agricultura, i en viuen malament, sense poder augmentar la capacitat de compra de la producció industrial, que es queda sense ésser absorbida.

«Podreu fer fàcilment — diu Lucien Romier — que un individu compri més vestits, es serveixi d'un nombre més gran d'automòbils, renovi més sovint el seu mobiliari, vagi al cinema tres cops cada dia; però no podreu fer que un individu, un cop satisfet les seves necessitats d'alimentació, absorbeixi cada dia més d'una certa quantitat constant de pa, de carn o de vi.»

El món es troba en un desequilibri que gairebé tot prové de la hipertrofia industrial i del manteniment d'una agricultura deficitària. Cada país defensa els seus productors amb les duanes i els impostos que fa pesar sobre alguns a fi d'afavorir uns altres. Però aquest manteniment artificial esgota els pobles i la situació creada així no pot durar massa temps.

La força financera dels països europeus ja no existeix. La més gran part d'empreses de tot el món s'havien realitzat, fins a la guerra, amb capitals europeus. Després de la guerra, els Estats Units, enriquits per ella i en plena embriaguesa de prosperitat, comencaren a substituir Europa en el paper de capitalistes del món, comprant-hi la

rica ja començà d'edipsar-se el segle passat, substituïda per la dels Estats Units. Aquest segle veu aquella influència sofrir fortes envestides a Àsia i a Àfrica. Si la doctrina de Monroe té ja més d'un segle d'existència i en el curs d'aquest temps no ha fet sinó reforçar-se i trobar tot d'aplicacions pràctiques, Àsia, per la seva banda, està cada dia més pronunciadament en camí d'aplicar-ne una de semblant. Ja en 1904 l'humanista Víctor Bérard escrivia: «L'Àsia per als asiàtics, repeteixen els espies i emissaris del Japó, la qual cosa vol dir l'Àsia per als japonesos.» I després de la guerra, amb ritme accelerat, el prestigi de la raça blanca ha declinat, el Japó entén constituir-se en protector de tots els pobles asiàtics i, per la seva banda, es desenten cada dia més d'Europa i li presenta la batalla en tots els terrenys.

Àfrica, sense un país dinàmic com el Japó encarregat de desvetllar l'antieuropisme asiàtic, poblada en la seva majoria per negres endarrerits i miseriosos, no es pot emancipar de la tutela europea, però des d'Abissínia i Egipte, països independents, a les agitacions de les colònies del Nord d'Àfrica, prodroms d'un moviment que adquirirà amplitud i intensitat amb el temps, tot són símptomes que no es poden negligir de la minva del prestigi i de la influència d'Europa.

I culturalment, pertot arreu decreix també la influència de la cultura europea. Europa, que ha dut la seva civilització a les diferents parts del món, ha de constatar com a poc a poc els pobles que ha tret de l'endarreriment s'aprofiteu de les seves ensenyances per a desenrotllar llur independència.

D'altra banda, la població blanca no creix; la seva estagnació va acompanyada d'un creixement de la dels països menys avançats. Però a més a més de l'aspecte de la quantitat, hi ha el de la qualitat, problema més greu encara. Seriosament no es pot parlar d'envelliment fisiològic de la raça blanca, però sí d'una decreixença de les seves seleccions. És ja una llei sempre comprovada per la història que l'aristocràcia de l'esperit, com la dels diners o de la sang, esdevé com més va més estèril, a mesura que els seus components s'eleva en l'escala social. Els pobles progressen per llurs individus superiors i llur decadència comença quan decau la natalitat de les seleccions.

Aquestes són les constatacions, resumidíssimes, a què arriba Henri Decugis en el seu recent llibre *El Destí de les Races Blanques*, constatacions apuntalades amb dades precises, números, estadístiques, fets concrets.

Cal doncs renunciar a tota hipòtesi optimista? La potència política i financera d'Europa, igualment que la seva influència intel·lectual, declina. Amèrica està sota la mateixa amenaça. Es tota la raça blanca que està en decadència.

«La civilització és una planta magnífica però fràgil; només viu gràcies a l'acció d'una energia humana contínua», diu Desfosses.

Ara que aquesta energia humana ha minvat en les races blanques, àrbitres del món, l'univers, que tendeix, a través de totes les transformacions, al seu equilibri, quina jeia trobarà?

J. C.

Aquest número ha passat per la censura

CAMISER

ESPECIALISTA

EXIT EN LA MIDA

JAUME I, 11

Telèfon 14655

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

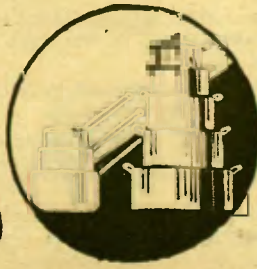
Màxima rapidesa □ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

LLORENS

RAMBLA DE LES FLORS-30

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Un film prussià

No hi ha altre exemple d'un cinema tipus governamental com el que ofereix el cinema soviètic. I és que allí més que enlloc la coacció de l'Estat damunt la iniciativa individual s'ha fet sentir imperiosament. I en el cas del cinema hi ha encara la circumstància que el cinema no s'organitza d'una manera rigorosa sinó a l'uníson de la irrupció de les forces revolucionàries. Allí el cinema sembla fill de la revolució i tots els fruits van tarats doncs amb els símptomes d'una paternitat que ningú no dissimula.

L'ànima col·lectiva, simplement perquè ells en participen i res més, i un exemple clavat de tot això és aquest film *El Rei Soldat* que ara donen al Coliseum.

Naturalment, *El Rei Soldat* és un tema prou bo, perquè la seva filmació hagués pogut temptar els productors de qualsevol temps i país. En això tots estem d'acord. Però és singular que precisament sigui ara que s'hagi realitzat aquest film i és important de pensar en la reacció del públic alemany davant d'un film com aquest cent

«El Rei Soldat»

Hem dit cinema governamental. A Alemanya, on avui el prejudici racial i el culte de l'Estat han aconseguit una tensió també excepcional, no hi ha evidentment ombra d'un cinema governamental, i és que a Alemanya el cinema marxava ja tot sol, vinculat a una sèrie d'interessos comercials, abans de l'adveniment de la dictadura hitleriana. Després d'aquesta com abans, el cinema pot a Alemanya continuar essent un joc, un joc superior, al marge de les preocupacions socials i coaccions polítiques.

Això no evita que la coacció flotant existeixi. Si voleu, experimentada no precisament com una força extrínseca, sinó com un impuls que arrenca de tots els treballadors que es troben bé dins el règim, i si no de grat, per força. És el que diem en assenyalant dies eners, ací mateix, el que ens semblava ésser les noves característiques de la producció alemanya. Avui que Alemanya viu sota el signe d'una exaltació pròpia d'un país que surt de la ruïna per augurar temps millors, una producció cinematogràfica de mentalitat derrotista hi faria el paper d'una deserció inqualificable.

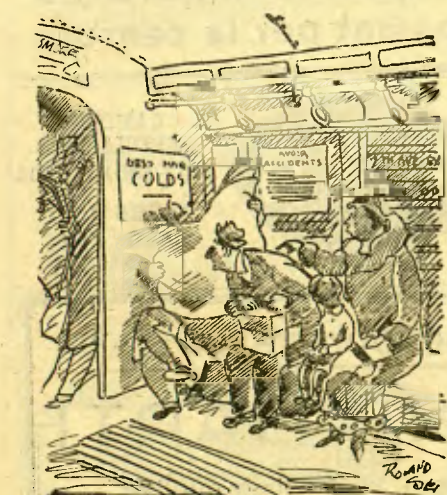
Alemanya ha posat en circulació films garantits moralment i també—cosa molt simpàtica—pel·lícules que us obliguen a mirar eners i recordar-vos l'esperança de glòries futures. Seria molt extraordinari que Alemanya fes damunt la seva història pel·lícules humorístiques i galants com les han fet, per exemple, a Anglaterra. Podem estar segurs que no les farà.

Creiem que aquest joc és de bona fe. Els productors segueixen les fluctuacions de

—Saps, aquesta guerra acabarà amb totes les guerres...

(Judge, Nova York)

—Si ara lleixes el diari, què faràs havent dinat?

(New York Post)

PANORAMA

Abundància de temes russos

Si els productors realitzen llurs propòsits, ens trobarem amb una dotzena de films de temes russos, i alguns de repetits. Jutgeu: *Stenka Razin, el barquer del Volga*, de Wolkoff; *Volga Volga* (nova versió sonora), de Farkas; un altre *Barquer del Volga* amb escenari escrit per Joseph Kessel.

La Sonata a Kreutzer, amb música de Beethoven i Txaiowski; una altra *Sonata a Kreutzer*, amb música de Beethoven, Txaiowski i Mozart.

Tarass Bulba, amb Harry Baur.

Michel Strogoff, tret de l'obra de Jules Verne.

I encara s'anuncien: *Ivan el Terrible*, *Guerra i Pau*, *El Tsar Damnat*...

Per a tenir un paper

Eddie Nugent somiava en un determinat paper en el primer film de Bing Crosby, *Two for to-night* (Dos per a aquesta nit). Però el postor en escena, Frank Tuttle, no s'acabava de decidir.

Un bon dia, Tuttle va rebre una allau de missives procedents de totes les parts del món, per exemple:

«Si voleu donar-me una àlegria en ocasió del meu jubileu, doneu el paper a Nugent. — Jordi V. Rex.»

«El pla quinquennal no reeixirà si Nugent no té paper en el vostre film. — Stalin.»

«D'ençà del fracàs de la N. R. A., la meua única esperança és que Nugent aparegui en el film que prepareu. — Franklin D. Roosevelt.»

«Solidarietat entre aris. Doneu el paper a Nugent. — Hitler.»

«Doneu el paper a Nugent, i no caurà mai més de cavall. — Eduard, príncep de Galles.»

El film en colors

Setmanes enrrera parlàvem de *Becky Sharp*, film en colors sobre el qual els seus realitzadors fundaven tan belles esperances.

Robert Littell, en *Today*, de Nova York, diu que *Becky Sharp* no és pas un bon film, quant al seu fons, i que el color deixa a desitjar. Reconeix, de totes maneres, que el procediment emprat en *Becky Sharp* té menys defectes que els anteriors i que és el que reproduïx més fidelment la naturalesa.

Els realitzadors del film han fet tots els possibles per a evitar una «orgia de colors», i els han administrat a dosis raonables. Però així i tot, segueix dient el crític, com que és el primer film en colors, encara fa l'efecte d'una disbaixa colorística.

«Es gairebé cert que dintre un any regnarà una gran confusió a Hollywood, convertit en laboratori d'experiències. Postors en escena, decoradors i operadors tindran necessitat de reeducar-se els ulls. Els caldrà

Nigel Bruce i Miriam Hopkins en «Becky Sharp»

aprendre de veure amb els ulls de la camera per a films en colors a fi d'evitar tota sorpresa. En efecte, l'ull humà, per habitud, tria els colors que veu. Però l'ull de la camera ho veu tot i ho reproduïx tot fidelment, amb una objectivitat i una exactitud desconcertants. L'art dels colors no consistirà tant en un domini de la camera — encara que molt depengui del perfeccionament dels mitjans tècnics — com en el control dels colors a fotografiar. Així reclamarà uns quants anys de provatures laborioses, i sobre tot, la formació de nombrosos especialistes que sapiguin manejar aquest nou mitjà d'expressió. Per a donar-se de totes les dificultats que els caldrà superar, basta veure el minso resultat dels esforços artístics desplegats pels autors de *Becky Sharp*.

«Mentre Hollywood treballarà en la producció dels films en colors, la televisió farà camí. I això serà una nova revolució en la Ciutat del Film, ja que el públic, podent tenir espectacles a casa seva, ja no tindrà necessitat de pagar l'entrada a un cinema.»

Notícies curtes

La Madona dels Sleepings, d'aquell banal Maurice Dekobra, serà interpretada per Talulah Bankhead i Douglas Fairbanks junior en la versió anglesa, i per Marcelle Chantal i el mateix Douglas en la francesa.

—Pierre Benoit està adaptant un *Gogol*, els diàlegs del qual escriu Jacques Natanson.

—Conrad Veidt serà el *Tsar Damnat* de Wladimir Strichowsky.

—*Guerra i Pau*, de la cèlebre novella de Tolstoi, tindrà per vedettes Annabella i Pierre Blanchar.

—Anna Sten rodarà per a una casa anglesa *El Passaport groc*, el film que la revelarà a la U. R. S. S.

—Renate Müller serà la vedette femenina d'un film sobre la vida de Goethe.

—Samson Fainsilber tindrà ganes d'ésser protagonista d'una *Vida privada de Pere Arrel*.

—René Clair ha començat a Londres un film en el qual treballaran Joan Parker i Robert Donat.

DES DE PARIS

Alguns films nous

D'entre els films nous que acabem de veure, escollirem els que hem cregut més remarcables, en bé o en mal, amb el propòsit d'oferir-ne una breu impressió — personal, és clar — poc o molt abans d'ésser projectats a les pantalles barcelonines. Els noms són traducció literal dels francesos. Aquesta puntualització prèvia era indispensable a conseqüència de l'anarquia internacional que sol regnar en la versió dels títols cinematogràfics, propicia sempre a tota mena de confusions.

gut miraculosament en peu per un sobre-humà afany de venjança.

Del principi a la fi, la història us submergeix en un angoixós patetisme d'excel·lent qualitat. I, si no fos pel treball extemporani d'alguns dels actors i per una certa manca de cura en la solució de certs detalls, el film seria perfecte. Victor Mac Laglen — vella coneixença — hi realitza una de les més glorioses carreres militars de la seva vida.

ELS DOS REIS. — Ho esperàvem. El super-

nacionalisme de l'Alemanya hitleriana, amb un element de propaganda tan poderós com el cinema posat exclusivament en mans del Dr. Goebbels, no podia tardar a oferir-nos una apologia filmada de la vida del «rei sèrgent», Frederic Guillem de Prússia; el ferreny iniciador de l'hegemonia prussiana i de la casa Hohenzollern per sobre tota la confederació germànica. El joc vol ésser fi. L'hereu del tron, el futur Frederic el Gran, melòman, lletrat i fantasista, tendirà a representar la Germània intel·lectual i artística florint paral·lelament a la rígida disciplina de caserna. Blücher - Bismarck - Moltke - Hindenburg a un costat, Kant - Hegel - Schiller - Goethe - Wagner a l'altre. Bé és veritat que, de bon començament, l'acord entre pare i fill no rutlla pas precisament com una seda. Sort que, aviat, el bastó del soldat és el que s'imposa; tal com s'ensenya dintre les famílies i dintre els pobles ben pensants quan creuen que ha arribat l'hora de fer llaurar dret.

Sense necessitat de deurar-se a considerar que els valors espirituals teutònics mai no han tingut llur carta de ciutadania a Prússia, direm tot seguit que la tesi — si és que tesi vol haver-hi — seria massa complexa per a ésser enfocada d'una manera tan simplista. Però, deixant-la de

banda, el film és important, ben fet, malgrat certes inevitables escenes lentes i feixugues característiques del cinema alemany. Emil Jannings hi fa la seva reaparició amb una empena digna dels seus millors dies, col·laborant a demostrar que els atributs de l'art són tan puixants que alguna vegada fins poden arribar a fer brotada en els terrenys profusament castigats pel trepig de botes dels dictadors més o menys providencials i fotogràfics.

LA DONA I EL TITELLA. — On són els Sternberg i Marlene Dietrich de *L'Angel blau*? Cada dia més lluny i més avall, pel seu mal cap. Com si no fossin prou les calamitats pseudo-genialitzants de *La Venus rossa*, de X 27 i de *Capitxo imperial*, director i actriu sembla tament que s'esforcin per a batre llur propi rècord de confusió i de mal gust.

Aquesta vegada paga els plats trencats una novella de Pierre Louys, *La Femme et le Pantin*; obra que, fins considerant-la com la més inferior al talent agut i delicat de l'autor d'*Aphrodite*, queda infinitament per sobre del melodrama extravagant que n'ha extret el malfurat Sternberg. L'Andalusia on Pierre Louys situà la seva intriga, queda ben amorfa i convencional, a cent lliges de l'escenari vivíssim que, per exemple, ha sabut fer-ne Jean Cassou. Però la del film que ha motivat aquest comentari assoleix un grotesc encallat en plena poca-solta. L'història, perquè, amb una mica més, la cosa ja seria francament divertida i us ajudaria, si més no, a matar bé l'estona tot rient.

En fi, l'acreditada raó social Marlene Sternberg ha posat els cinc sentits en la fabricació d'una altra pel·lícula; però arribarà però que diu bé el que vol dir.

ALBERT JUNYENT

París, juliol.

CAMISER
FITO
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 41
Teléfono 14655

ACTUALIDADES
de CATALUNA 37-Tel. 11701

REPRESA

de l'extraordinari documental Fox

BABOONA

Una epopeia aèria sobre l'Àfrica, en espanyol

Noticiari Fox Mundial

La Volta Ciclista a França

Quatre pobles inundats als Estats Units

Grandiosa concentració de l'Armada britànica i altres

PUBLIC CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. - Teléfono 79681

Local dotat de clima artificial "Carrier"

La millor temperatura de Barcelona

Sessió contínua de 3 tardes a 1 matí

SEIENT, UNA PESETA

CURIOSITATS MUNDIALS

Interessants reportatges U. F. A. exclusius

AMOR GITANO

Marioneta d'Ullm

NOTICIARI D'ACTUALITAT

MUNDIAL segons visió PARAMOUNT

i ECLAIR JOURNAL; exclusius.

LA VIDA DE LOS CARTUJOS

Bell documental

EL TEATRE

TEMES DEL CENTENARI

Shakespeare i Lope de Vega

Tractant-se de Lope i en una avinentesa com aquesta del centenari feia estrany de no haver trobat en cap dels comentaris més o menys extensos que s'han dedicat a la seva obra, el paral·lelisme entre el seu teatre i el de Shakespeare.

El fet havia de produir-se d'una manera fatal, i de reproduir-se també, com succeí amb Calderón quan es commemorà, a les darreries del segle passat, el seu centenari. Es clar que llavors el paral·lelisme es féu amb vistes a una valoració absoluta d'ambdós autors i que els resultats foren diferents segons els casos.

Menéndez y Pelayo, per exemple, fou un dels que es prengueren la molèstia de comparar *El mayor monstruo los celos* amb *Otello*, cosa que ja abans que ell havien fet els romàntics alemanys enamorats a la vegada de Shakespeare i de Calderón.

De llavors ençà ha disminuït bon xic aquesta afició a valorar unes obres per contrast amb d'altres. Avui ningú no pot pendre's seriosament un intent d'escatir el valor absolut del teatre clàssic espanyol comparant-lo amb el teatre anglès del Renaixement o amb el francès del *Grand Siècle*. La sola cosa que hom es pot permetre és posar de costat obres, autors i fins els mateixos teatres en conjunt i analitzar punt per punt els elements que els constitueixen, examinar en què són inferiors o en què excel·leixen als altres. Mai però, treure'n conseqüències de valoracions absolutes i totals.

Un erudit castellà, traductor de Shakespeare i biògraf de Lope, Luis Astrana Marín, ha fet la prova d'aquestes anàlisis parcials amb els teatres d'ambdós, en un llibre recentment publicat: *Vida azarosa de Lope de Vega*, que és una excel·lent introducció al coneixement de l'obra del poeta castellà.

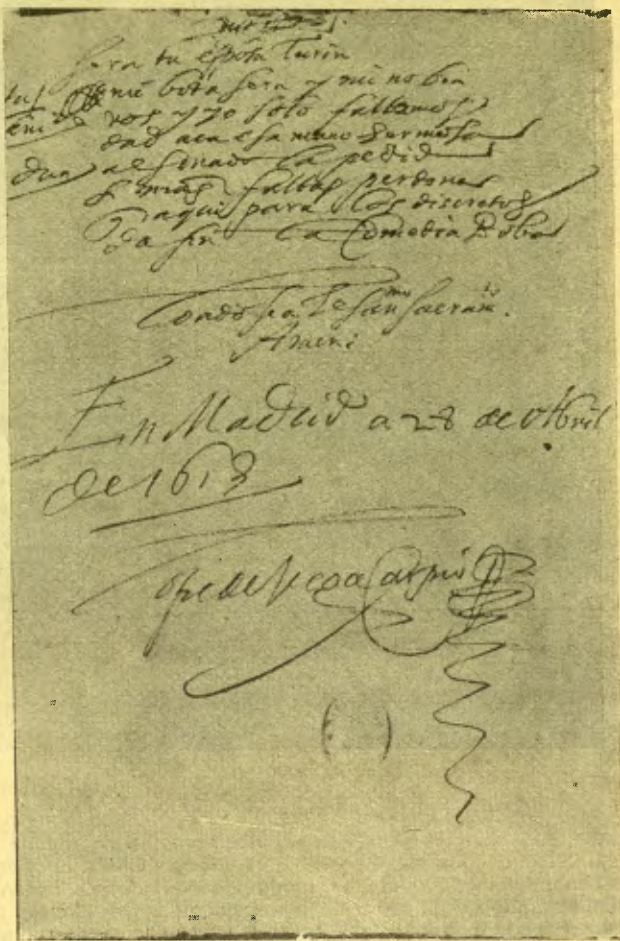
Els resultats d'aquest paral·lelisme són ben interessants i generalment encertadíssims. Lope és l'exterior del mateix món teatral on Shakespeare és l'interior, i mentre el primer resol la comèdia en un viure una mica plebeu i a flor de pell, Shakespeare somriu en la seva concepció més psicològica dels personatges. Es en aquest punt de psicologia on s'escala la superioritat de l'anglès. En l'obra shakespeariana hi ha una vida interior que l'acció moguda, agitada pel gran home de teatre que és Lope, no pot substituir.

Quan la qüestió es planteja en el domini de la tragèdia no hi ha cap mena de dificultat en el judici. Shakespeare és de molt superior a Lope. El realisme poètic de les seves creacions no té parí en l'enorme embalum de l'obra lopesca, on els verbalismes, les llargues tirallongues de versos ofeguen la intensitat dels sentiments que haurien d'experimentar els personatges.

Fet i fet, sense voler rebaixar l'obra de Lope, quan es tracta de crear personatges, de portar ànimes a l'escena, la superioritat

del dramaturg anglès és ben palesa. En canvi, com a home de teatre, i coneixedor dels trucs i dels recursos escènics, Lope està per damunt de gairebé tots els autors de teatre que mai hagin existit, i a fe que la massa enorme de les comèdies que escriví suposa una necessitat de variar gairebé inconcebible. Sembla, vista la seva enorme producció, com si després d'ell ja haguessin quedat esgotats els temes teatrals.

En una altra cosa supera Lope a Shakespeare, i també és una cosa extrínseca. En

Pàgina final, autògrafa, de la comèdia de Lope de Vega, «La Dama Boba»

la riquesa del seu repertori de versos. Shakespeare, que arriba a escriure en prosa *Macbeth* i *El Rei Lear*, fa servir gairebé sempre el vers lliure. Lope, essencialment poeta, es complau a lluir les seves enormes facultats. Empra tots els versos que coneix i ell mateix es cerca les dificultats per la pura satisfacció de superar-les. La cosa arriba al punt d'establir una concordança entre els diferents tipus de vers i les situacions de l'obra. Un passatge famós de l'*Arte nuevo de hacer comedias* ens ho explica:

Acomode los versos con prudencia a los sujetos de que va tratando.

La gran exuberància de la producció teatral de Lope ha estat, sens dubte, el pitjor enemic de la seva qualitat. Gairebé totes les obres de Lope tenen un primer acte superior als restants. Sembla com si la pressa d'enllestir-les hagués impedit al seu autor de treballar-les, d'enfonsar en el tema i en la contextura espiritual dels personatges. Shakespeare, al contrari, va completant la fesomia de les seves criatures a mesura que avança l'acció.

Per tal de suplir les deficiències constitucionals dels seus personatges Lope fa marxar desenfadadament l'acció fins al seu terme, i aquesta queda en primer pla, en perjudici d'aquells. Per això el seu teatre, tan terriblement dinàmic, ens resulta ara superficial a desgrat del seu valor poètic, mentre en Shakespeare la poesia, en concentrar-se en un conflicte dramàtic plantejat entre homes veritables, guanya en intensitat i les seves creacions resten tan commovedores ara com quan les escrivia per al seu públic isabelí del Globe.

RAMON ESQUERRA

LLANTERNA

Walter Reynolds, l'home que fa riure tota Anglaterra

En pocs mesos, Walter Reynolds s'ha fet cèlebre com «l'home que fa riure tota Anglaterra». Cal dir, perquè es vegi l'extraordinari del cas, que Walter Reynolds té vuitanta-quatre anys i que per a fer-se cèlebre li ha calgut que el seu drama, *Young England*, estrenat ja fa mesos, tingués, en estrenar-se, una sort d'aquelles que descoratgen un autor jove.

En aquest drama, ha volgut posar en escena la vida dels boy-scouts d'ara, però l'autor ho ha vist tot i els fa parlar com si fossin xicots de 1870.

Walter Reynolds fou actor i autor fins a prop de la quarantena, després esmerçà els seus segons quaranta anys fent de jutge, i ara, a les seves velleses, ha volgut tornar a escriure. Aquests quaranta anys de repòs de la seva ploma tenen la culpa de l'anacronisme de la seva obra, el qual, però, és apreciat del públic, que troba motiu per a una gatzarra indescriptible.

Ja fa temps que es pot dir, en efecte, que és el públic el que dona la representació de l'obra. Tots els espectadors saben l'obra de memòria i la coregen. Els actors, avesats cada dia a això, no s'hi amoïnen i van fent. Si, tot esperant que s'acabi el xivarri, fumen, vint capses de llumins els cauen als peus. Si dos promesos es fan un petó, el públic compta fins a deu, com en un matx de boxa...

Sembla que foren estudiants d'Oxford i de Cambridge els primers de moure gatzarra, i després el públic s'ho encomanà. Durant el jubileu reial i el dia de les regates entre Oxford i Cambridge, l'autoritat suprimí la representació de *Young England*.

Es que potser els anglesos han tornat als temps elisabetans, quan les representacions en temps de Shakespeare eren donades davant un públic de mariners i soldats cridaners i de menestrals bevent cervesa?

Anglaterra torna a ésser la *Merry England* que havia estat, abans del puritanisme i l'ensopiment imposats al país per Cromwell i reblats per l'època victoriana?

Hi ha alguns senyals que fan sospitar-ho.

Mentrestant, *Young England* ha passat ja de les tres-centes representacions, i és un bon negoci, malgrat que al cap d'uns quants dies de fer-s'hi, cal renovar el teatre, ja que els braços de les butaques i altres estris van a parar a l'escenari.

I Walter Reynolds, satisfet, està escrivint un altre drama, titulat *Immocence*.

Algú ha dit que aquest home de vuitanta-quatre anys podria molt ben ésser el precursor d'un gènere nou, consistent a coniar als espectadors el paper principal.

Apunts de ballets russos per R. Aguilar: can-can de «La tenda mágica», «Príncipe Igor» i «Noces d'Aurora».

La dansa i els crítics musicals

Per obra i gràcia del concert de Joan Magrinyà, primer, dels quinze dies de Ballets Russos, després, tots els que llegim diaris hem tornat a ésser víctimes de l'anomalia que és la crítica de dansa exercida pels crítics musicals. Això no passa enlloc més. Què dirien tots aquests senyors, que elogiaven o rebenten un ballet amb un criteri exclusivament musical, si la direcció del diari en el qual escriuen els acomiadés i encarregués la secció de música a un crític d'arts plàstiques o de literatura? Posarien el crit al

en un ballet, com el seu nom indica, l'element preponderant ha d'ésser la dansa, i que després vénen decorat, vestuari i música, elements secundaris que han d'ésser subordinats a la dansa, si no s'ignorés tot això, potser no s'escriuriu coses tan estranyes.

I encara que als crítics musicals els sembli mentida, molts coreògrafs han encarregat una partitura apropiada després, no abans, de concebre els seus ballets. Ja hem dit ací mateix que Txaiovski va compondre tota la partitura de *La Belle* segons els moviments

Lazovski, de la companyia de Monte-Carlo, a Montgat

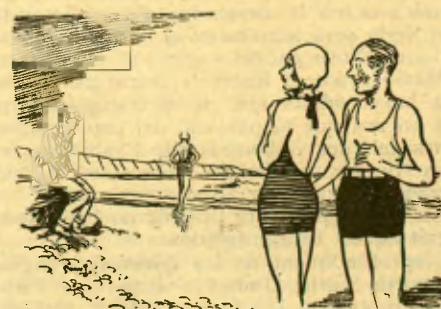
indicats pel mestre de ballet, Petipa; que es va adaptar a les formes simètriques de la dansa clàssica, tot i calcant el ritme sobre els accents i els intervals del moviment del cos humà. Magrinyà muntant els seus meravellosos *Polirimes* va procedir d'identica manera. Va crear davant el mirall gestos, passos i actituds, i després el mestre Montserrat va compondre una música segons aquests moviments. Aquestes partitures compleixen les funcions essencials de la música de dansa, que és, ni més ni menys, un art aplicat. Perquè, a la fi, s'ha adonat d'això, L'afar acaba d'engegar a passeig els músics i les seves exigències. Però d'aquest gest ja en parlarem llargament...

La dansa és un art autònom. Ho hem dit i repetit centenars de vegades. I per a intentar demostrar-ho una vegada més, tornarem a insistir. Potser ens repetirem. Però com que hi ha ulls que no volen veure i orelles que no volen escoltar, tota repetició serà justificada. La dansa té la seva significació pròpia, la seva realitat pròpia, les seves lleis pròpies, que són d'un mateix ordre que un temple grec o una fuga de Bach. La dansa és bella en si. És un art autònom. Però quan

els moviments de dansa, que han d'ésser fi en si, són únicament determinats per esoterismes o per emocions, o per fets reals, aleshores no hi ha dansa, sinó pantomima simbòlica o expressiva, o descriptiva. Igualment, quan els moviments de dansa, que han d'ésser fi en si, són únicament determinats per la música, quan és vol que la música jugui un rol preponderant en la construcció i composició de la dansa, i que el sistema de sons governi el sistema dels moviments del cos, aleshores no hi ha dansa, sinó dalcrozisme, ritmicisme i altres monstruositats. La dansa no és reproducció plàstica i dinàmica de la música, sinó que és la música que sosté i acompanya la dansa. El rol de la música és doncs accessori. La música, en aquest cas, és un art aplicat. Com ho és, en un ballet, la pintura i l'argument.

Si s'aprenguessin això de memòria, i no oblidessin que existeix una independència absoluta de les diverses arts, cadascuna de les quals té una autonomia ben definida, potser els nostres crítics musicals no parlarien més de dansa, i si continuessin parlant-ne, potser no dirien coses tan estranyes com les que ara escriuen. Així sigui

SEBASTIÀ GASCH

—Es una desgràcia ésser tan curt de vista.

—Figura't que s'ha estat mirant una banysta i fins al cap d'un quart no s'ha adonat que era la seva dona!

(Candide, París)

—Els empleats desitgen saber què li agrada a present de noces.

—Creu que consentirien una rebaixa general de les pagues?

(London Opinion)

—Afaiteu-me'l, que li vull pegar!

(Ric et Rac, París)

Creuer a les Illes Canàries

patrocinat per la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona. Conferències a bord sobre temes de viatge. Biblioteca a bord. Temperatures mitjanes: 17'8 i 23'9.

ITINERARI A: Sortida 3 d'agost. Tornada 14 agost. — ITINERARI B: Sortida 3 d'agost. Tornada 21 agost.

Detalls sobre organització cultural: Secretaria de la Facultat de Filosofia i Lletres, 11 a 13 matí.

Subscripcions a:

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4

Teléf. de MIRADOR: 23118

LE LLETRE

Sigrid Undset i la follia racista

La personalitat i l'obra de Sigrid Undset són d'una vivíssima actualitat ara que un nou paganisme ha declarat la guerra al cristianisme.

El gran Imperi Germànic, Alemanya, prenent a complir una missió de la raça nòrdica, es disposa a esmicolar l'Església cristiana, sortida del judaisme.

No es podria posar a la doctrina falsejada que una tal missió incumbeix a la raça nòrdica, un millor exemple que el de Sigrid Undset, la gran poetessa nòrdica, el nom de la qual s'arreglera entre els dels primers autors del nostre temps.

La seva vida exterior no és pas gaire moguda. Ho és certament molt menys que la seva vida interior, de la qual només coneixem alguns punts de referència. Ja se sap que les coses més profundes, les evolucions de l'ànima, les lluites religioses, resten sempre per al públic el jardí secret de cadascú.

Sigrid Undset és un d'aquells casos en què els dons i l'activitat del pare es desenrotllen en la filla d'una manera extraordinària. Segurament ella heretà del seu pare, l'eminent arqueòleg Ingvald Undset, l'interès i la comprensió per a la història dels pobles nòrdics. En la seva casa paterna, aquesta atmosfera rodejà la seva infància i la seva joventut.

Ingvald Undset era un expert de primer ordre en tot el concernent a les excavacions germàniques; fou ell qui primer desxifrà els símbols dels ornaments nòrdics.

Sigrid nasqué en 1882, a Kallundborg, Dinamarca. La capital de Noruega, Cristiania, avui Oslo, cridà el savi apreciat a fi de nomenar-lo director del seu museu nacional. Desgraciadament, no fruit gaire temps d'aquest bell camp d'activitat, i a la seva prematura mort deixà la seva joventut en una situació anguniosa.

Als disset anys, Sigrid hagué d'enterrar amb el seu pare els seus projectes de dedicar-se als mateixos estudis. Resignat-se, formà en aquest gran exèrcit de noies corajoses que són l'engranatge gairebé desconegut però indispensable del comerç, de la indústria i de l'administració. En els despatxos de tot el món passen llur vida darrera les màquines d'escriure, els llibres de comptabilitat i el paperam, somiant en un millor esdevenidor.

Sigrid entrà en una casa d'electricitat durant deu anys fou empleada de despatx.

Quan girà definitivament l'esquena a la seva primera professió, havia fet la conquesta d'un nou terreny, car ja havia esdevingut un autor conegut. Les novel·les que havia escrit en les seves hores de lleure havien estat calorosament acollides per la premsa i pel públic.

En els anys fructuosos que seguien, Sigrid madurà. Entre els trenta-vuit i els quaranta anys publicà la seva gran trilogia: *Kristin Lavransdatter*, llibre que feu cèlebre el seu nom en tot el país. La força de la concepció i la bellesa del llenguatge foren una sorpresa adduc per als que creien en el gran talent d'aquella noia i li havien predit un gran esdevenidor.

En aquesta novella de gran envergadura, l'autora ha aprofundit la història de Noruega i amb una mà de mestre ha sabut col·locar la sort de la seva heroïna en el marc de la història de Noruega del segle XIV.

Havia escrit el llibre de Noruega. No hi deu haver adults que no el coreguin, perquè encara que la població del país passa a penes dels dos milions i mig d'habitants, el llibre tingué un tiratge, només en l'edició noruega, de prop de 250.000 exemplars.

Els llibres publicats després no han aconseguit aquest tiratge fabulós.

L'aprofundiment de les qüestions religioses portà Sigrid Undset a abandonar l'Església protestant i a fer-se catòlica. Va fer-se'n després de nombrosos exàmens de consciència. Una naturalesa com la seva no fa res superficialment i la seva religió és una fe actuant. Ho provà en obtenir el Premi Nobel de Literatura, que li fou atorgat en 1928, i el donà enterament — pujava a 170.000 corones sueques — per a obres socials. Vetequí una decisió que no és pas ordinària per a una dona que, com Sigrid Undset (casada des de temps amb el pintor Svarstadt), és mare de quatre fills.

Seguint el seu caràcter, la gran poetessa nòrdica no ha pogut restar silenciosa davant les aspres lluites religioses dels nostres dies, i ha alçat la seva veu per a testimoniar en pro d'un veritable cristianisme i defensar-lo contra els perills que l'amenaçen.

Com únic col·laborador femení, ha participat en una petita publicació que reuneix les opinions d'alts dignataris eclesiàstics i de savis dels diferents països. Per a aquest opuscle, intitulat *L'Amença al Cristianisme per la Follia Racista i la Persecució Jueva* (edicions «Vita Nova»), ha contribuït amb un article, *Progrés, Raça, Religió*, amarat de fe en la victòria final del bé i que posa en guàrdia contra la falsa creença d'una raça superior.

Escriu, per exemple: «Es l'home el que ha perdut la guerra... Hem ensenyat a les altres races els nos-

tres mètodes científics d'escampar la mort... A la fi morirem.»

«Creiem ésser els creadors i els constructors entre les races de la terra, i ara tot el que hem erigit sembla ensorrar-se... Una raça no és ni una qualitat moral, ni immoral. Les qualitats morals i immorals estan contingudes i es barregen en tota ànima humana. Posar tota la seva confiança únicament en la seva pròpia raça, és a dir, no creure sinó en els seus propis principis i pre-

Sigrid Undset

judicis sense examinar-ne el valor, cordeuix infaliblement al desenrotllament dels elements més indignes d'aquesta raça, perquè estan empremtats del nostre color preferit... Una raça que es lluria a la vanitat d'ella mateixa està condemnada a l'estancació i a la degeneració...»

«L'oposició en l'Edat mitjana contra els jueus era una lluita d'esperit, i certament era molt menys baixa i criminal que l'antisemitisme... L'esperança de salvar la humanitat té les seves bases més enllà de les divergències de les races humanes... Fins i tot depassa el món dels homes blancs i comprèn tots els homes de bona voluntat, de tota raça i de tota religió de l'univers.»

Per aquesta defersa corajosa, Sigrid Undset ha sabut demostrar altre cop una personalitat tota d'una peça. Reuneix el gran talent i el gran caràcter, la lucidesa i la fermesa nòrdica a la humanitat real del cristià fervent.

MME. DE WYT

(Copyright by «Europa» i MIRADOR)

La ruta d'Annibal?

Els diaris han parlat prou del periodista americà Richard Halliburton, que es va vendre un aeroplà, batejat «Catifa Volant» per a llogar l'elefant Dolly i travessar amb ell els Alps. Ell diu que ha fet el viatge purament per plaer esportiu, i no per a fer-se fotografiar i intervenir i poder dir a cada

Halliburton, en el punt més alt del seu recorregut, acaba de travessar un túnel de glaç

moment que escriu en cinquanta diaris americans.

I ara, després que ha travessat els Alps creient haver seguit la ruta dels elefants d'Annibal, els historiadors li han demostrat que el famós cartaginès i els seus elefants — els tancs de l'època — no havien passat pel gran Saint-Berard sinó pel petit!

El que ha fet Halliburton és seguir la ruta d'un altre conquistador: Napoleó.

Però, així i tot, no és de creure que Halliburton, amic de reeditar travessies històriques — els viatges d'Ulisses, la travessia de Leandre —, vulgui portar l'escrupolositat fins a repetir el viatge.

L'actualitat literària

Biografies

A la sèrie dels *Quaderns Blaus*, després d'un Ferran que no resol pas — tot i la bona voluntat i el partidisme del seu autor, Joan Paulí i Pagès, deixeble del bacteriòleg famós — la discussió entorn de l'eficàcia i l'exactitud d'algunes de les teories i els descobriments del que pogué arribar a ésser un competidor de Pasteur, i que fou, tanmateix, un català important, Domènec Guansé ha publicat un *Pompeu Fabra* que en la seva brevetat i la seva simplicitat és un homenatge cordial a la personalitat del nostre gran filòleg i un assaig reeixit d'incorporar a la coneixença del gros públic la vida i les anècdotes més reveladores del caràcter rectilini i benhumorat del reformador de l'idioma català.

A la *Col·lecció Popular Barcino*, seguint el pla editorial d'alternar-hi els assaigs biogràfics amb les monografies de divulgació, Jaume Passarell ha publicat un llibre sobre *L'inventor Narcís Monturiol*, amè i documentat, que crea bé l'ambient en el qual es desenvolupà el talent intuïtiu i pacient del revolucionari per essència que havia de descobrir-se, per accident, un talent de gran descobridor de la navegació submarina. La història de les vicissituds econòmiques de Monturiol, reportada fidelment per Passarell en el seu llibre, demostra que si l'ajut oficial fallà gairebé sempre, tot i les demostracions concloents de *L'ictineo*, la confiança popular d'aquelles masses republicanes vuitcentistes encoratjà sempre les arriscades provatures científiques de l'entusiasta deixeble de Cabet. Els darrers anys de la vida de Narcís Monturiol s'escolaren en un oblit que havia d'ésser tràgic per a l'home que havia estat un ídol popular. Monturiol, autodidacta genial, que representa tota una generació de catalans il·lustres, mereix un lloc destacat entre les figures insignes de la raça.

A la mateixa *Col·lecció Barcino*, el jove historiador Manuel Cruells ha publicat un volum sobre *El Príncep Carles de Viana* que, ultra estar molt ben escrit i ésser ben interessant, pot servir per esvaïr una llegenda que potser anava a formar-se de nou en els nostres dies, segons la qual el Príncep de Viana — la figura que amb Alfons el Magnànim redimí el pecat d'estrangeria de la dinastia dels Antequera — assolia categoria d'heroi nacional, d'home extraordinari i de benaventurat. El llibre de Manuel Cruells ens demostra que Carles de Viana fou una figura del seu temps, que sabia manejar prou bé la intriga i la política tortuosa, i que si assolí en la història de Catalunya el relleu llegendari que havia d'inspirar, anys enllà, aquell drama tan fals que és diu *Lo plor de la marastra*, fou simplement per l'atzar dels esdeveniments i perquè el seu pare, Joan Sense Fe, volgué realitzar una política personal d'hegemonia peninsular, una política que al capdavant reeixí amb el matrimoni del seu fill Ferran i Isabel, la germana del rei de Castella.

Llibres de versos

Recelós com sóc de costum davant dels volums de versos catalans que amb una excessiva profusió es publiquen, no em dol d'assenyalar als lectors les excel·lències del volum de Tomàs Garcés, *El Senyal*, que representa una renovació total de la inspiració del poeta de les *Vint Cançons* i que duu una bona collita d'imatges i de frases bel·les. També m'és agradable remarcar el volum de Joan Teixidor, *Joc Partit*, recull de poemes d'una modernitat que no lleva cap sabor a la inspiració i que, encara que en certs moments alteri el ritme, dona un guany de profunditat a la idea poètica.

«L'Insurgent»

A la *Biblioteca A Tot Vent*, de la Proa, ha sortit aquest llibre de Jules Vallès, traduït per Andreu Nin. Un exemplar típic de novella revolucionària, més revolucionària que novella, plena d'allusions ara incomprensibles a fets i homes destacats del seu temps, i escrita en un estil certament suggeridor, però sincopat i ple de sobreententes, que es fa una mica difícil de seguir. La història de la *Commune* no acaba d'entendre's gaire bé, damunt la narració de Jules Vallès, el revolucionari impenitent d'un estil de pamfletaire que és l'admiració de Léon Daudet.

Assenyalem...

A la publicació setmanal *Quaderns Literaris*, que ja he elogiat alguna altra vegada, l'aparició de dues obres inèdites: *Sota el cel dels tròpics*, novella de J. Carner Ribalta, i la sèrie de contes de Josep Sol, el jove i impetuós admirador de Joyce, Elionor.

A la nova biblioteca castellana de novelles modernes estrangeres que publica l'Editorial Juventud, el llibre famós de Pearl S. Buck, *La Buena Tierra*, i una novella romàntica de l'italià Aldo Mayer, titulada *El Amor*.

R. T. M.

Acaba de sortir el darrer llibre de FRANCESC PUJOL

“UN LLIBRE ESTEL DE JOAQUIM CASES CARBÓ”
(EL PROBLEMA PENINSULAR)

Preu: 5 pessetes

Administració i venda:

Libreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

Llibres catalans a Londres

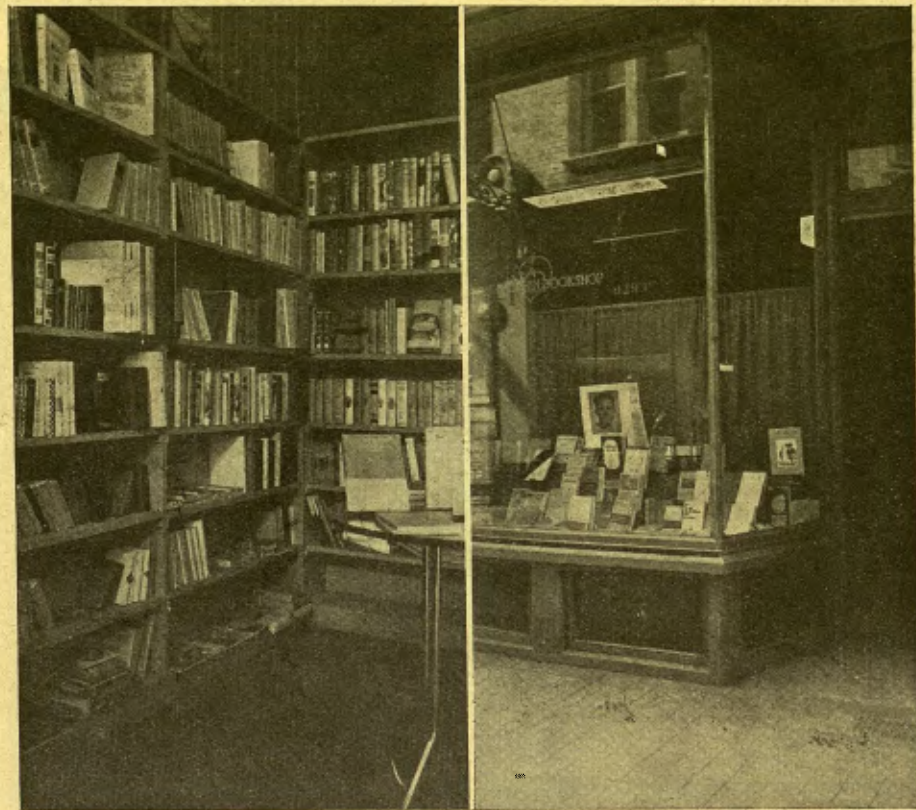
Londres és una ciutat, crec que ja ho ha dit algú, que troba er el contrast un dels seus millors efectes.

Es un contrast que generalment, a primera vista, té totes les aparences d'aquella proximitat que tenen les coses angleses a la poca-solta, però que cal digerir (i es digereixen aviat) per a rectificar d'una manera absoluta.

Hi ha aquell exemple del Covent Garden, el pontifex dels teatres londinencs, al qual

No obstant, l'amic Gili cal dir que no usa el sudit opsen. En el seu lloc respon amb paraules optimistes que diuen de l'èxit immediat que ha trobat arreu, particularment en les Universitats i centres d'estudi importants.

Jo, com és molt natural, no he penetrat en el calaix ni en els llibres de comptabilitat de la casa. Primerament m'ha bastat la paraula de l'amic; després, per si això fos poc, he vist una comanda de la Universitat de

«The Dolphin Bookshop»

només teren dret les veus més privilegiades de l'univers en qualitat d'actors i els fracs més ben tallats de la ciutat en qualitat d'espectadors, que està al barri del mateix nom, barri que guarda dintre l'aire que li pertoca el perfum robust dels raïms de Màlaga i de les prunes i els préssecs de Molins de Rei. El Covent Garden, doncs, residència d'òpera i de mercat, pot donar la pauta d'aquell estat de contrast de que parlava.

Amb poques hores de diferència, la població del barri sofreix un canvi radical. Dels pàges valencians toscos i reservats i els catalans murrís i gasius, excel·lents cultivadors i excel·lents comerciants que per a fer prosperar el negoci ro necessiten saber ni l'anglès, es passa a l'espectacle del barret de copa i de l'escot quinquataessenciat.

Quin cessa la faramalla del regateig i s'han dit totes les promences dels preus excepcionals, i l'expressió de la mímica, que és l'únic esperanto que no falla, ha posat l'acord definitiu sobre el negoci, el barri sofreix unes hores de col·lapse que preparen l'entrada a escena de la nova comparsa que, com pot suposar-se, és la de la flor i nata.

Només queda de l'anterior bullici la babèlica barreja de noms propietaris de botigues, algun embalatge esqueixat que amb el nom de procedència estampat amb trepa posa en relleu la impotència agrícola d'Anglaterra i la sentor de tots els fruiterers del món; l'aristocràcia anglesa oposa a aquest perfum les més legítimes avançades de l'enginyer perfumístic universal amb una mala estrella considerable. Sempre guanya l'olor penetrant dels fruits que s'arrapa sobre els smokings i els glassés i setins.

Ja se sap que l'òpera és a tot areu l'aglutinant d'una sèrie de coses que l'etiqueta elemental fa imprescindibles. Així que si Londres es permet de saltar-se personalment a la garrotxa aquest fet inviolable, pot idear-se com va la resta, el que per essència pròpia cau en el terreny de la màrgia ampla.

El ram de la llibreria sembla que també hauria de tenir un marc que s'adigués amb la seva continuïtat sumptuositat. Pels volts de Charing Cross Road, però, hom fa els possibles per a desmentir la suposició.

Volat de carrers importants pels quals deambuln els autobusos i els Rolls i la prosopopeia de la mecànica burocràtica anglesa, hi ha una sèrie de carrerons que guarden les més il·lustres botigues del gènere.

M'he aturat al Cecil Court, al número 5. Hi he esperat el propietari i hi he penetrat. La botiga té un nom poc prometedor de singularitats. *The Dolphin Bookshop* és un nom que escua a totes les latituds i que només agafat pels cabells, recordant el que el delfí representa en la significació heràldica del nostre país, trairia que el seu amo és un català com una casa.

Pel que fa a l'article que redacto, he d'acabar un fet important. El co-propietari de l'establiment (està associat amb un anglès importador), no tan sols va néixer català, sinó que a més va néixer el que se'n podria dir (llibre), usant aquella fórmula mitjançant la qual hom pot assegurar que tal persona va venir al món músic o pintor.

El seu avi és deia Joan Gili, un *pioneer* del ram editorial. El seu pare, Lluís Gili. Aquesta és la il·lustre ascendència d'un xicot bru. Joan Gili, transformat en llibreter al rovell de l'ou a la llibreria de Londres.

Joan Gili, il·lucient i àgil com el delfí que patrocina el nom del seu establiment, l'abril passat va plantar-se a la capital dels successors de l'Imperi Romà amb una idea fixa. Anava a crear un centre seriós del llibre castellà, que comptà amb una difusió regular, i a treballar per a fer possible l'entrada del català amb totes les ramificacions pròpies del cas.

Aquesta és la primera temptativa que hom realitza a Anglaterra. Resultat? El comerciant ja se sap que calla com un mort quan se li demana per la marxa del negoci.

La tècnica dels afers es veu que aconsella l'escèptic «pe» que ha vingut a estereotiparse er. els llavis dels nostres paisans.

Birmingham que hauria satisfet les exigències d'un llibreter afectat pel bacil de la crisi. A més, i això és el més important, he vist en Gili allò tan preat i tan infalible com és l'entusiasme i la seguretat en si mateix.

Així que la cosa pot considerar-se feta, i amb ella el nostre país compta amb una llibreria londinenca en la qual, a més de trobar-hi les darreres novetats en llengua vernacle i en espanyol i en anglès, hi trobarà aquella escalforeta espiritual que només el llibreter sap dorar entre paraula i paraula, tot registrant preus, apuntats invariablement amb un llapis tou sota totes les cobertes.

Vaig comentar amb Gili que era una llàstima que a la sortida de casa seva hom s'hagués de referir de nou a la llei del contrast i de l'impensat que és a la fi la sal i el pebre de Londres.

Davant per davant del Dolphin Bookshop hi ha muntades les oficines d'aquell personatge fabulós, que s'anomena, o es fa anomenar, Jeff Dickson.

L'home «contractador de campions i de carn de canó, ha bastit uns aparells plens de fotos de les màquines boxadores més eficients que el promotor ha proveït vinculades a la seva organització monstruosa. Les té exhibides com si fossin bacallans a punt de posar en remull, en les poses característiques de cada u, poses que han electrilitzats els públics de tot el món, en disposició que els amateurs de la boxa i de l'homosexualisme es sumeixen en mil consideracions...»

Vaig dir-li que era una llàstima. Evident. Deixat En Gili i l'atmosfera blana de la llibreria, no és precisament un ideal quedar enforat amb uns genis pugilístics que mostren una terrible agressivitat plena dels matissos més antiliteraris que l'home de més sana fantasia pugui imaginar-se.

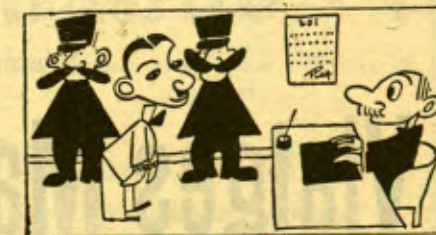
ENRIC F. GUAL

—No te'n dónes vergonya? No et pots tenir dret!

—No vull pas estar dret: vull anar-me'n al llit!

(Ric et Rac, París)

—No us podieu accontentar de matar-la sense fer-la a trossos?

—Ai, senyor comissari, ens avorrim tant a províncies!

(Le Rire, París)

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 41
Telèfon 14655

LES ARTS I ELS ARTISTES

El retorn a l'assumpte en la pintura

Des del punt de vista econòmic i social, al capdavant hom s'ha adonat d'aquesta follia: una producció incessantment intensificada a la qual correspondria un consum indefinidament acrescut. S'ha comprès el caràcter inhumà de l'estandardització a ultrança. Ara s'aspira al «retorn a la terra», s'admet que cal reconèixer a l'artesà la seva personalitat, i a l'ofici la seva dignitat!

En un altre pla, l'evolució és paral·lela.

El període de l'intel·lectualisme desenca-denat, de les divagacions abstruses, de les

pompier model antic només prova la seva innocència: es resumeix en una pobra interpretació que es diu objectiva, però que no és sinó pueril. Es amb un truc que el cubista dissimula la incapacitat de traduir-se en què es troba i es beneficia del misteri bastant tèrbol que s'hi afegeix: xec sense fons encaixat per l'esnobisme! I mitjançant això es pren tota la llibertat de campir de color la seva tela, ja que ell, per endavant, s'ha inscrit en fals contra tot judici. En una paraula: podia dir-se que les modernes elu-

àries d'òpera, encara que les paraules que acompanyen la música siguin insípides o lamentablement idiotes: com que Delacroix era dotat, el seu color era tan bell, el seu dibuix tan expressiu, que sempre superaven feliçment l'assumpte.

En el quadre de Rembrandt *El Bou escorxat*, l'assumpte ofereix menys d'interès que en la *Lliçó d'Anatomia*.

El de *La Loge* d'Auguste Renoir és menys gran, menys vivent, que els de les grans teles de Cormon o d'Albert Besnard.

En *Poil de Carotte* de Jules Renard, la trama de la història és ben minsa... Però quanta tragèdia! quanta humanitat!... I quin drama en aquest *assumpte* tan i tan petit!

Quin drama, també, en l'assumpte que anima una natura morta de Cézanne o de Chardin! I en un retrat o en un paisatge de Vincent Van Gogh...

He escrit en algun lloc: «La pintura és com la cuina; no s'explica: es degusta!» És possible d'escriure més de vint o trenta ratlles a propòsit d'un paisatge de Corot o d'un retrat de Manet sense embrutar pàgines perquè sí?

Les teories pasteurianes, la vida dels microbis, els sèrums, han proporcionat tema a unes quantes generacions de biòlegs.

La Via Làctia, els espais interplanetaris, els raigs roigs, blaus, violetes, freds o candents, X o Y de l'estratosfera, han permès als asos de la física i de la matemàtica d'escriure un nombre incalculable de volums i de tractats compactes i importants.

El cubisme mateix, per als «tècnics» de l'art, per als crítics i publicistes de tot pèl, destres en l'ofici, ha estat un filó d'una inexhaurible i infinita riquesa!

Arthur Kravan publicava els anys 1912-13-14 una revista literària denominada *Maintenant*.

El número especial de març-abril de 1914 és enterament consagrat a l'exposició del Saló dels Independents. I de passada, observo que la publicació d'aquest número, que fou el darrer, valgué sis mesos de presó al seu redactor...

Llegiu algunes ratlles extretes d'aquest número:

«...X mirava amb uns grans ulls estupefactes el món que és tan bell, sense pensar si era modern o antic, prenent un pal telegràfic per un vegetal i creient que una flor era una invenció.

«Després s'assabenta que la Torre Eiffel, el telèfon, l'automòbil, la T. S. F., un microfon, són coses modernes. Després pren una lliçó de geometria, una de física, una altra d'astronomia, i ha mirat la lluna amb telescopi.

«Quan ha estat un fals savi, ha pintat.

«Preneu algunes pindoles i purgeu el vostre esperit. Entreneu-vos per al rècord pedestre de l'hora i per als vint rounds d'un matx de boxa. Quan el vostre braç tindrà cinquanta centímetres de circumferència, potser sereu una bestiola, si esteu dotat!»

No confonguem cuina i farmàcia, camp i sanatori, treball i maquinisme, puix la vida té sempre raó...

El pintor ve al món amb el seu assumpte.

Renoir deia parlant de Gauguin: «No t'cap necessitat d'anar-se'n a Tahiti; pot fer molt bona pintura a Bois-Colombes.»

No és ni el nombre dels personatges que hi ha en escena, ni llurs gestos, ni llur banalitat, llur rusticitat o llur originalitat el que donarà qualitat a un quadre si l'artista n'està ben desproveït.

La qualitat del seu assumpte, el pintor la posseeix en ell mateix.

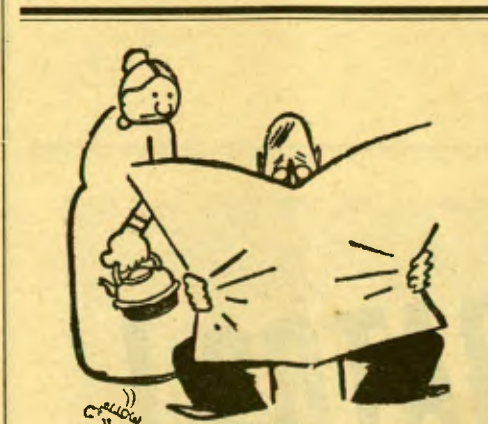
Es en ell i per ell sol, que la imatge visual, que l'objecte exterior poden sofrir llur commutació suprema: fi etern de la creació artística.

La sensibilitat del pintor, el seu amor, el seu respecte de la vida, són els únics factors del miracle: el bell permanent extret d'una matèria accidental.

L'assumpte és l'home.

MAURICE DE VLAMINCK

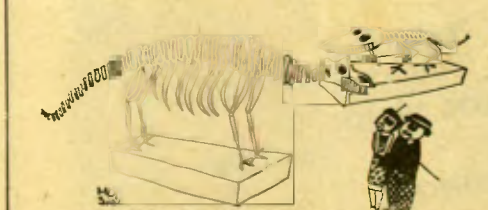
(Copyright Opera Mundi)

—Si fa bo, demà aniré de compres. Que diu el Servei Meteorològic?

—Pluges, pedregades, vents i tempestats!

(Prager Tagblatt)

EL TRICENTENARI DEL MUSEU DE PARIS

—I pensar que tres-cents anys ençà totes aquestes bèsties estaven en llibertat!

(Ric et Rac, Paris)

AL CAMP DE TARRAGONA

La meua visita al Museu Jordà

Preniem cafè al Serrallo, de Tarragona. A un metre de nosaltres, les barques dels pescadors es gronxaven mandrosament. La tarda tota era llum i calma.

Devia ésser per contrast amb aquest quadre, que a algú se li acudí parlar de monstres.

—I si anéssim a veure el Museu Jordà?

—El Museu Jordà?

—No el coneixes? MIRADOR en parlà temps ençà...

Les explicacions del nostre amic eren tan

d'Eeep!! i, vingut de l'altra banda de muntanya, ens advertí que el senyor Jordà s'havia adonat de la nostra presència i que es preparava a fer-nos els honors del Museu.

Sota els avellaners, tinguérem el gust de fer la coneixença del senyor Jordà. Setanta anys ben portats, tipus—naturalment!—de pagès del Camp, figura quadrada. Vestia una brusa, arromangada arran de cintura. A la testa, damunt del mocador de quadros, un ample barret de palla.

El senyor Jordà és espadenyer a Tarra-

El senyor Azaña, la República i el senyor Jordà

suggestives, que mitja hora després ja ens teníem corrent Tarragona i informant-nos d'on queia el Museu Jordà. A un establiment del final de la Rambla ens indicaren:

—No us podeu perdre. Carretera del Cementiri, al quilòmetre 4 trobareu un piló amb la inscripció «Museu Jordà».

No ens podíem perdre, però el fet és que el nostre cotxe avançava per la carretera de

gonà. Fa quatre anys que ve dedicant-se a l'escultura en ciment i porta ja fetes més de dues-cents figures que cobreixen una gran extensió de la seva propietat rural.

—I com fou que se us desvetllà l'afició?

—Em va venir d'una visita que vaig fer al Parc Güell, de Barcelona.

Nosaltres no hauríem mai dit que la influència de Gaudí donés aquests resultats! Què esculpeix el senyor Jordà? Doncs tota la humanitat, sota totes les seves formes. I encara hi afegeix els animals. Gairebé al cim de la muntanya, poguérem admirar la girafa que fa uns mesos va morir al Parc Zoològic de Barcelona. Quin és el barceloní que sospitava que el tendre animal havia ja trobat el seu escultor? Doncs allí, sota el cel de Tarragona, la girafa està plantada de cara al futur, per obra i gràcia del senyor Jordà.

Una ressenya de les escultures del Museu Jordà es fa ja avui difícilíssima. Esculpida de tamany més o menys natural, hi ha allí tota la història política, artística i social de trenta anys ençà, ultra un seguit d'escapades a la història de tots els temps. La Raquel Meller veineja amb Mossèn Cinto. El Manel·lic està de cara a Colom que desembarca amb els seus indis. Conquistadors mexicans—el senyor Jordà residí alguns anys a Mèxic—, flamencs, manoles, don Quixot, guerrers, obrers... La passió escultòrica del senyor Jordà ho abasta tot...

Però aquest dia, l'escultor estava un xic emocionat:

—Vostès seran—ens digué—els primers en veure Azaña i Companys. Azaña vaig acabar-lo ahir. Companys és d'abans d'ahir.

Seguírem per un camí, al marge del qual, entre diverses altres estàtues, saludàrem la del senyor Macià, i fèrem cap a un indret amable, una espècie de placeta sota uns garrofers.

El senyor Azaña formava part d'un conjunt commemoratiu de la República. A primer terme, la figura d'aquesta, amb espasa, gorra frígia i ram de florer. Més endarrere, el bust de l'illustre ex-president del Consell, dalt d'un pedestal. Com a detall curiós, damunt el nas li cavalcava una autèntica montura d'ulleres de carei.

—I del senyor Companys, què me'n diuen? Va costar-me molt. Un veí va assegurar que no li «treuria» la boca. Doncs ja ho veuen. I fa cara feta en una hora! El que més va costar-me, però, fou la canmisa i la corbata.

Sota el bust del senyor Companys, una làpida amb aquesta inscripció (l'ortografia, naturalment, és nostra):

«Recomano als meus catalans no rompeu les figures del Museu. — 23 juliol 1935. — Companys.»

Perquè una de les obsessions del senyor Jordà són els bromistes que li trenquen les figures. L'home està tip de posar rètols pertot demanant un xic de respecte a les seves obres. Veient que no en sortia, ha posat el Museu sota l'advocació del president de la Generalitat!

—Estic cansat de demanar un guàrdia perquè em vigili el Museu. Si no arriba a ésser el 6 d'octubre ja l'hi tindrà...

Diem, també, que les làpides amb inscripcions són una de les especialitats de l'escultor. Generalment, cada figura porta la seva llegenda. Algunes plenes d'intenció. Com ara aquesta que hi ha al costat d'un grup d'àrabs: *Con que moros somos, reclamamos el Sultán*. Al peu d'una manola: *Espero tener un marido catalán. Quiero aprender el catalán*.

A un corral de més avall, el senyor Jordà ens designa dues figures:

—Els meus pares. Avui m'he posat a treballar en el meu sogre.

A terra, unes gavetes plenes de ciment. Les paletes i altres estris. L'escultor afegeix:

ANDREU A. ARTIS
(Continua a la pàgina següent)

Vlaminck — L'Hivern

especulacions malaltisses; s'ha acabat: els joves pintors aspiren a les disciplines naturals. Es tracta de tornar a una pintura llegible, vivent, humana.

El cubisme fou la mateixa negació de l'art de pintar. Temps ha, exercí damunt els esperits funestos estralls. Esterilitzava, anihilava els dons més autèntics. Ofejava tot esforç i tota llibertat. Reduïa a no-res els mitjans propis que la pintura dona a l'artista: els que permeten a l'individu d'expressar-se, d'alliberar-se.

Abstracta, asexual, freda, tallant, aquesta estètica lineal en la qual el no-res era amo i senyor, imposava les seves lleis i els seus ritus: la carcassa rígida del cubisme ofegava en embrió tota inspiració, i l'obra moria abans de néixer.

Havia de venir un dia en què al capdavant es compendria que aquest despotisme era injustificat i aquestes exigències vanes... Però llavors, com el pèndul oscil·lant entre dos punts oposats, hom es debatia sobre els antics preceptes de l'assumpte en la pintura. S'exhumaren els vells temes de l'eterna discussió que pels volts del 1880 empenyí Edouard Manet a pintar el *Dejeuner sur l'Herbe*.

I així és com avui, pels extremitats del partit renaixent, l'assumpte en el quadre ha esdevingut llur *arte à la crème*. L'assumpte ha estat proclamat tan indispensable a la paleta com l'aire fresc i pur als pulmons.

El cubisme, art en sèrie, art «aerodinàmic», havia abandonat bones cartes a l'antiga Escola!

L'especulació, amb tots els seus artificis i totes les seves enganyifies, dissimula massa temps la malefícia dels sedients innovadors, el menor vici dels quals no era pas aconseguir al divorci la vida i l'art! Però el resultat d'aquestes teories i d'aquesta estètica, anomenada nova, no ha deixat més rastres que trepes vulgars de la decoració geomètrica: art per a vitrines, amoblament, teixits, cortines, tapisos; decoració per a articles de París, encenedors, polveres, monedres...

Les imatgeries deliciosament carrinclones i les escenes camperoïles d'un François Flameng, que havien decorat fins les capses del pastisser, feren lloc a les ornamentacions «de moda».

Però el quadre, construït pretensiosament a tall d'esbós de descriptiva, combinat de figures geomètriques, simfonia discordant de troncs de con, de paràboles o de cercles tangents, secants o concèntrics, després de tot no era més que el germà menut del crom *pompier* representant «un gatet jugant amb un cabdell de llana».

L'etern conformisme no havia fet més que canviar la seva aplicació!

Tant en l'un com en l'altre cas, es podia constatar una mateixa defallença de mitjans pictòrics, una impotència idèntica.

El pintor «cubista» recorre a subterfugis que, situant l'obra fora de les regles del joc, li estalvien tot control. L'honestetat del

Per al pintor nat, el retorn a l'assumpte no es planteja. Ni se li ha plantejat mai!

Aquesta qüestió té per ell exactament la mateixa importància que per al que ha nascut cantaire, dotat d'una bella veu, la tria entre l'ampullositat de l'òpera, la romança o la cançoneta de taverna...

En un museu d'Holanda he admirat una petita tela de Vermeer de Delft... Damunt una taula, un pot i tres arengades en un plat. L'assumpte d'aquesta petita pintura conté tot un món d'emocions. Ell sol és tot un drama.

Després ha estat un retrat de dona de Rubens que m'ha submergit en l'arravatament i m'ha transportat força més enllà del seu assumpte, mentre que he restat fred davant les grans composicions i els assumptes pomposos d'aquest mestre.

Ha estat el tema el que a l'Angelus de Millet li ha valgut l'anomenada, la glòria mundial i la reputació d'obra mestra?

Les qualitats d'aquesta pintura són vulgars... i l'assumpte?

Es a causa dels assumptes discutibles que pintava, que Eugène Delacroix és un gran mestre?

Si Delacroix no hagués nascut pintor, la seva predilecció per als temes manllevats a un orientalisme de basar haurien fet d'ell el pintor que fou?

El cantant dotat d'excel·lents cordes vocals es pot permetre de cantar romances o

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Teléfono 55723
BARCELONA

MUSICA I RADIO

LA NOSTRA DISCOTECA

«ORFEO ED EURIDICE»

Heus ací un altre dels grans mestres de la música moderna—el geni més fecund entre Bach i Haydn—que és ignorat i quasi oblidat en els nostres dies: Cristoph Willibald, Senyor de Gluck. Quan és que podem tenir ocasió de sentir alguna de les seves set òperes, de les seves cantates, obertures, simfonies, o les seves encisadores i espirituals sonates a tre? Com Monteverdi, com Bach, Händel i Haydn, Gluck sembla gairebé que hagi viscut i compost debades, sense una profunda repercussió i sense merèixer l'atenció de la posteritat per la seva inesgotable producció. Les seves principals òperes són recollides en una edició monumental feta a Leipzig i deuen haver passat per les mans d'alguns centenars de musicòlegs. Wagner, gran admirador de Gluck, ens ha deixat una edició arranjada de la *Ifigènia a Aulida*; Richard Strauss, una de la *Ifigènia a Tàurida*, totes dues ben poc recomanables. L'obertura de la primera és tocada algunes vegades als concerts; de tant en tant també es toquen fragments de ballets, sobretot de l'*Orfeo*. I prou. L'obra de Gluck és quasi desconeguda; no ha penetrat encara en la nostra consciència i en la nostra sensibilitat musicals.

Recordo una meravellosa representació de l'*Orfeo*, fa alguns anys, amb la Onégina i la Ivogun, dirigida per Bruno Walter. La impressió que em causà ha estat perdurable. La majestuositat de l'estil dramàtic, la bellesa de la línia melòdica, la plasticitat de la grandiosa disposició formal d'aquesta obra mestra, li donen dret a un lloc d'honor en els teatres d'òpera, al costat del *Figaro*, del *Falstaff*, del *Tristany*. L'*Orfeo* de Gluck ara ha sortit en una versió quasi íntegra, en discos, amb cantants franceses, cors russos i la intervenció de Marcel Moyse (pels solos de flauta), el conjunt dirigit amb una profunda comprensió per Henri Tomasi (*Odeon*, 121,166-121,173). Al meu entendre, és la impressió més interessant de tota la temporada.

L'*Orfeo* de Gluck és el punt culminant de la producció dramàtica del segle XVIII, la primera estació de l'òpera moderna, la base natural per a tot el que havia de seguir en el domini del nostre art: tant per a Mozart com per a Wagner.

Després d'haver trobat una primera encarnació en l'*Orfeo* de Monteverdi, l'esperit renovador del renaixement aconseguí en l'*Orfeo* de Gluck la seva expressió definitiva. L'alt idealisme classicista i l'ex-

pressivitat personal, les emocions de l'individu real i la veritat superior de les situacions típiques, es fonen en una síntesi inaudita, síntesi de la paraula purificada del text i d'una música reduïda als seus elements més essencials. La gran escena d'Orpheus al començament del segon acte ens servirà d'exemple. Es un dels grans punts culminants de l'obra (121,169 b): la imploració commovedora del marit desesperat («Deixeu-vos commoure pels meus plors», gran corba melòdica de la veu) és

prop d'una hora i mitja l'evolució dramàtica musical d'una de les més belles faules de l'antiguitat, és d'una perfecció completa. Les cantatrius (quina formidable veu i quina musicalitat les d'Alice Raveau!) estan completament al servei de la música, són perfectes «òrgans de la intenció del compositor», tal com exigeix Wagner. Els solistes són, sens dubte, els millors que es podien trobar a França per a aquesta noble empresa, i el conjunt: veus, cors, orquestra, està magníficament equilibrat. Discos

Paganini, segons una caricatura de l'època

dita per un cor angoixat però que no ha perdut encara l'esperança (ritme estereotipat de l'arpa i dels pizzicati de l'orquestra II), contrastat amb l'apariació dels espectres i les larves («No, no, no», cor i orquestra I amb trombons). La idea fonamental de cada escena, que sempre troba per mitjà de la música la seva confirmació definitiva, és d'un efecte impressionant i d'una gran puresa estilística, tal com la trobem només en certes pàgines de les òperes mozartianes.

La versió gramofònica de l'*Orfeo* de Gluck, que ens permet de seguir durant

així convenceran definitivament, tant els aficionats com els professionals, que la música dels segles passats no és una cosa morta, de pur valor musical, un camp reservat únicament als musicòlegs i altres especialistes, sinó que la música històrica de tots els segles, executada segons l'estil que demana, és d'una actualitat palpant.

DOS CONCERTS DE MOZART

Mozart és un altre d'aquests compositors, la majoria de les obres dels quals han estat oblidades. Dels 626 números del ca-

tàleg de les seves obres, establert per Von Köchel—el darrer número correspon al *Requiem*—a penes si se n'executen una vintena: algunes simfonies, tres o quatre òperes, alguns quartets i divertiments. Qui ens fa conèixer la dotzena de concerts per a violí o les dues dotzenes de concerts per a piano i orquestra? Per mitjà del disc, podem, almenys, conèixer-ne dos dels més meravellosos. Jascha Heifetz, el gran violinista, ens interpreta el en la *major*, Köchel núm. 219 (*La Voz de su Amo*, DB 2199-DB 2202) i Edwin Fischer, ja conegut dels discòfils espanyols per la seva magnífica realització del *Clavecí ben temperat*, el en *re menor*, Köchel núm. 466 (*La Voz de su Amo*, DB 2118-DB 2121).

Els números tan separats del catàleg cronològic de Köchel, però més encara la diferència de les tonalitats dels dos concerts, ens diuen bé prou la diferència fonamental de llur caràcter musical. El de violí és una obra graciosa, espiritual, plena d'encís i d'ingenuïtat, amb el seu minuet amable i la marxa turca. Aquesta petita obra de la qual l'atmosfera és molt pròxima de l'òpera *El Rapte del Serrall*, és interpretada amb molta elegància i virtuositat per Heifetz. (La disposició de la impressió en els discos és molt poc hàbil i potser innecessària; per exemple, dues de les cares només són mig plenes.)

Pel contrari, els primers compassos del concert en *re menor* per a piano, obra escrita deu anys més tard que l'altra, en 1785, ens recorda tot seguit l'atmosfera tràgica i apassionada del *Don Giovanni*. És una de les composicions instrumentals més belles del Mozart de l'època madura, de la màxima esplendor del seu estil, tocada divinament pel gran pianista suís. Malaauradament el començament de la *Romança* del segon temps és una mica imprecís a causa d'un fort soroll accessori. Però fora d'aquest petit detall la impressió és satisfactòria.

UN NOU PAGANINI

Ningú no en dubtarà: parlem de Yehudi Menuhin. Es fora de tota discussió que aquest jove violinista és actualment el primer virtuós del seu instrument, el que reuneix l'herència tècnica d'un Paganini amb la profunda musicalitat d'un Joachim. Evidentment la seva interpretació d'un concert de Paganini ha d'ésser alguna cosa com de prestidigitació i tots els jocs de saltimbanqui que aquest «gran bruixot del violí» s'havia escrit pel seu propi ús, reneixen aproximadament un segle després d'ell sota les mans prodigioses de Yehudi Menuhin. Les escales de dobles notes, els trinos, els *glissandi* cromàtics, els salts més atrevits de l'arc són realitzats per ell amb tanta lleugeresa, tanta desimboltura i tanta perfecció tècnica, que només ens és possible l'admiració, de vegades una profunda estupefacció. Que hom rellegeixi les pàgines magnífiques que Henri Heine va dedicar a Paganini, o que hom contempli les nombroses caricatures de l'època i hom comprendrà fàcilment l'encís suggestiu que exercia aquest artista diàbol. El concert número 1 en *re major* op. 6, per a l'execució del qual el compositor exigeix una afinació diferent de les cordes (*La Voz de su Amo*, DB 2279-DB 2283) musicalment parlant no val pas gran cosa. Però és d'un encís dels més fascinadors escoltar aquests discos excel·lents amb un intèrpret tan formidable.

MÚSICA CONTEMPORÀNIA

Fa poc, el mestre Arbós donava a conèixer a Barcelona una suposada «música de màquines»: *Fundició d'acer*, d'un jove compositor rus, Alexandre Mossolow. Aquesta obra, molt impressionant, que ens descriu amb una exactitud realista la impressió musical d'una sala de màquines, acaba d'ésser impressionada en un disc excel·lent (*Odeon*, 121,174).

Ha sortit també una obra de joventut d'Arnold Schönberg, molt insignificant i poc característica d'aquest gran compositor modern: *Nit transfigurada* (*La Voz de su Amo*, DB 2439-DB 2442). El «pare de la música moderna» apareix aquí com fidel aprenent de Wagner i de Strauss, dels quals imita l'estil simfònic, tot limitant-se no obstant a l'orquestra de corda. No es fa cap servei a la divulgació de la música moderna propagant semblants obres d'un compositor encara vivent, sense fer conèixer al mateix temps algunes de les seves obres característiques. No nego, malgrat tot, el plaer que pot produir l'audició d'aquesta bella obra, una mica sentimental i en una execució brillantíssima de l'Orquestra Simfònica de Minneapolis.

Ens resta assenyalat encara una altra obra moderna, que els discòfils voldran potser estudiar una mica durant les vacances: el primer quartet de Béla Bartók, interpretat excel·lentment pels «Pro-Arten». (*La Voz de su Amo*, DB 2379-DB 2381). Les obres d'aquesta primera època de Bartók—el quartet porta la indicació d'op. 7—no són pas fàcils de comprendre. Com les de la primera fase de Hindemith, són el fruit d'una lluita interior per a una emancipació estilística de les traves del romanticisme. El quartet no manca pas d'un cert convulsionisme; la transformació de l'estil pels elements folklòrics no és encara del tot reeixida. Però els que tindran la paciència de familiaritzar-se amb el seu llenguatge musical, hi trobaran nombrosos passatges d'una gran bellesa.

OTTO MAYER

SI ES ELECTRIC
I PER AL VOSTRE AUTOMÒBIL
ho trobareu en les
millors condicions de
preu i qualitat, al
GARATGE ELECTRIC
CARRER MOIA, 618 (Anbau i Diagonal)

AL CAMP DE TARRAGONA

La meva visita al Museu Jordà

(Ve de la pàgina 7)

—Una de les dificultats grosses és aixecar les estàtues i posar-les dalt dels pedestals corresponents. A vegades hem estat vint homes a fer l'operació. Sort que els veïns m'ajuden.

Efectivament, pel que poguérem constatar, el senyor Jordà és admirat per tots els habitants de la comarca. Quan després ens convidà a beure aigua fresca de la cisterna, féu cap fins a nosaltres un veí que, com tants altres, venia fins allí a admirar les obres noves del senyor Jordà.

La conversa es generalitzà. L'escultor ens explicava amb una gran senzillesa els seus propòsits.

—Si Déu em dona vida i salut, he de fer encara moltes coses. Heu de pensar que encara en queden molts quilòmetres de terra. Compteu si n'hi caben de figures! És l'única dèria que tinc... I com que per mi i per la dona no ens els acabarem, tot m'ho gasto en ciment.

I el senyor Jordà contemplava, orgullós, les seves obres, tot aquest poble de monstres de ciment que envaeix aquell tros de Camp tarragoní. I afegia:

—Els matins me'ls passo fent esparde-nyes...

—...i a les tardes venim aquí a gastar-les!—conclougué amb un somriure el veí.

Nosaltres, però, hem de declarar que ja ni amb prou feines somriem. Al cap d'una hora d'estar al Museu Jordà, ja ens havíem familiaritzat amb les creacions de l'artista.

Per això, quan ens va dir «Vinguin, que veuran els tres catalanistes», i enlloc de trobar els ciutadans endogalats que esperàvem, veiérem dos pàgesos i una filadora, i a sota cada pàge l'legirem la corresponent làpida: «Sóc un pàge de Poboleta i cullo molt bon vi» i «Sóc un pàge de Prades i cullo molt bones castanyes»; davant d'aquests «catalanistes» pensàvem si el senyor Jordà, a la llarga, tenia raó.

I ens acomiadàrem, pensant que si ens hi quedàvem cinc minuts més, potser fins i tot l'ajudàrem, emocionats, a pujar el sogre al pedestal.

ANDREU A. ARTIS

Notes de ràdio

La televisió als E. U.

Segons l'informe publicat per la Radio Corporation, la televisió encara no està a punt per a ésser duta a la pràctica als Estats Units. Manquen encara molts assaigs metodològicament prosseguits per arribar a una organització racional.

L'extensió del territori fa el problema molt més difícil del que ho és a Anglaterra, per exemple, tant des del punt de vista teòric com del financer.

La R. C. no vol llançar-se a un servei regular de televisió fins que les dificultats encara existents no siguin vençudes.

Les pròximes experiències de Marconi

S'annuncia com a pròxima la tornada a Itàlia de Marconi, per a prosseguir les experiències començades mesos enrera entre Monterosa i el seu yacht *Elettra*.

Es diu que les experiències de Marconi seran de dues menes.

Unes de relatives a la televisió, que hom espera decisives.

Unes altres sobre les ones curtíssimes a la ràdio, a fi d'exemplar el camp de llurs aplicacions a la ràdio.

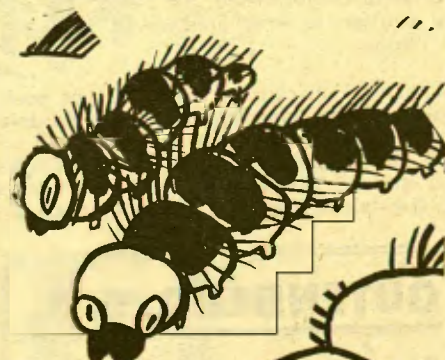
La societat coral «L'Avi»

El president i el mestre de la societat coral «L'Avi», que era al·ludida en article aparegut en el nostre número de la setmana passada, ens pregunten de fer constar que la tenen instal·lada al bar de *La Paloma de Valencia* i no a *Cal Pitoño*, i que està formada per treballadors que senten els anhels de la pàtria on viuen, siguin d'on siguin, i que canten en català.

Naturalment, ho fem constar amb molt de gust.

D'altra banda, l'autor de l'article al·ludit, el nostre company Jaume Passarell, sense conèixer la carta de referència, ens ha tramès aquestes ratlles:

«Tinc entès que uns veïns del carrer del Migdia han protestat del meu article. Em declaro sorprès, perquè no hi veig motiu. En l'article no hi havia cap concepte feridor, ni per al barri ni per als veïns, els quals considero com a dignes ciutadans del país; posat a primària, molt més dignes que altres que viuen en barris de categoria i passen per persones respectables. L'article era escrit amb simpatia, una simpatia que em ve d'anys i que he posat de manifest sempre que n'he tingut ocasió. Tant és així que si algun dia els veïns d'aquell barri presentessin reivindicacions i calgués defensar-les, em trobarien al seu costat.»

LES ERUGUES

—Es veritat, mare, que em vas trobar sota una col?

(1935, París)

¡La nueva era del disco!

¡AHORA MAS BARATOS!

De Ptas. 8'50 rebajados a 6.

LOS ULTIMOS EXITOS:

MARIA DE LA O.

Banda Odeón.

ROCIO. (Pasodoble)

Banda Hispánica

EL CONTINENTAL.

Orquesta Harry Roy

183.926

BUENAS NOCHES. (Vals)

Orquesta Bohemios Vieneses

183.953

PONTE LOS ZAPATOS VIEJOS.

Orquesta Jack Hylton

AE. 4479

LA CASITA DEL MOLINO.

Orquesta Ray Noble

AE. 4477

ODEON-LA VOZ DE SU AMO